БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 137

20 АВГУСТ ЖУМА 1954 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони (1-нчи бет).

Бутун мамлакат партия ва ҳукумат қарорини якдиллик блан ма'қулламоқда (1-нчи бет).

Совет Иттифоқида (1-нчи бет).

Е. Годовиков. — «Узбекуголь» трестида механизмлардан ёмон фойдаланилмоқда (2-нчи бет).

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ. — **Р. Абдуллаев.** — Меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига э'тиборни кучайтирайлик (2-нчи бет).

Ҳ. Собиров. — СССР миллий даромадининг асосий ўсиш шартлари (2-нчи бет).

Ҳарбир туп ғўзада мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил бўлишига эришайлик! (3-нчи бет).

АГРОНОМ МАСЛАҲАТИ. — **Л. Прокудин.** — Ёзда ғўза остига кўпроқ беда экайлик (3-нчи бет).

Босит Халилов. — Мирзачўлда орқада қолаётган муҳим соҳа (3-нчи бет).

Эрнст Тельман ёвузларча ўлдирилган куннинг 10 йиллиги (4-нчи бет).

Американлилар томони Кореяда яраш тўғрисидаги битимни бузмоқда (4-нчи бет).

Давлат Малий театрининг Польшада бўлиши (4-нчи бет).

И. Фозилов. — Тарихий ёдгарликлар хазинаси (4-нчи бет).

Қишлоқ хўжалик илғорлари тажрибасидан кенг фойдаланайлик

Шонли ғалабаларимизнинг кўриги — Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик виставкаси социалистик негизга асосланган қишлоқ хўжалигимизнинг байрамидир. Унинг очилиш кунида Улуғ Совет оиласига бирлашган ўнолти қардош республиканинг энг яхши вакиллари—социалистик саноат ва қишлоқ хўжалигининг донгдор кишилари, фан ва маданият арбоблари, чет эллардан келган дўстларимиз—халқ демократик мамлакатларнинг вакиллари иштирок этдилар. Виставканинг очилиш куни кишиларнинг қалбида умирбод сақланиб қоладиган улуғ бир воқиа бўлди.

Виставка очилгандан бери уни бепоён Ватанимизнинг ҳамма томонларидан неча минглаб киши келиб кўрмоқда. Жонажон Москвага бориб Виставкани кўрган ҳарбир кишининг қалби шодиёна, гўзал туйғуларга тўлиб ўз юртига қайтади. У, улуғ Москвадаги таассуротларини, умумхалқ мактаби — Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги виставкасида олган билимини ўз дўстларига, ҳамкасбларига сўзлаб беришга, ундаги илғор тажрибаларни пропаганда қилишга ошиқади.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкаси совет тузумининг капиталистик тузумдан афзаллигини, коммунистик партия ва совет ҳукуматининг қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, уни социалистик асосда қайта қуриш соҳасида амалга ошираётган сиёсатининг тантана қилаётганлигини, колхоз тузуми қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун битмас-туганмас имкониятларга эга эканлигини ёрқин намойиш қилмоқда.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкаси коммунистик партиянинг социалистик индустрияни тинмай ривожлантириш натижасида қишлоқ хўжалиги илғор техника базасида тобора юксалиб бораётганлигини, ишчилар синфи блан колхозчи деҳқонлар ўртасидаги бузилмас иттифоқ ва ижодий ҳамкорлик мустаҳкамланиб, енгилмас қудратли кучга айланганлигини намойиш қилмоқда.

Виставкадаги барча қардош республикаларнинг павильонлари Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг экономикаси, халқ хўжалиги ва маданияти гуллабяшнаётганлигини, халқлар ўртасидаги ижодий ҳамкорлик, абадий ва бузилмас дўстлик тобора мустаҳкамланиб бораётганлигини кўрсатади. Бу ерда рус, украин ғаллакорлари блан Ўртаосиёдаги қардош республикалардан келган ўзбек, тожик, туркман пахтакорлари, грузин боғбонлари блан қозоқ, қирғиз чорвадорлари ва бошқа қардош республикаларнинг колхозчилари бир-бирлари блан учрашмоқдалар. Улар виставка павильонларини биргаликда зўр қизиқиш ва мамнуният блан томоша қилиб, социалистик қишлоқ хўжалик, фан-техника сохасида эришган ғоят катта ютуқ ва ортдирилган бой тажрибаларни зўр э'тибор блан ўрганмоқдалар.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг иштирокчиси ва унга меҳмон бўлиб борган ҳарбир киши қишлоқ хўжалиги ва фан-техника соҳасида эришган барча ғалабаларни, қишлоқ хўжалик илғорларининг бой тажрибаларини пропаганда қилувчи энг яхши пропагандист, энг яхши агитатор бўлиб хизмат қилаолади.

Шу кунларда республикамиз, шу жумладан областимизнинг жуда кўп пахтакорлари, ғаллакор ва чорвадорлари, донгдор пиллачилари умумхалқ мактаби—Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига бориб, кўп нарсаларни ўрганиб келмоқдалар. Улар ўз колхозларига қайтиб келгач, виставкада кўрганларини, илғор колхозчиларнинг бой тажрибаларини барча дўстларига-колхозчиларга, совхоз ва МТС ишчиларига сўзлаб бермоқдалар.

Августнинг биринчи ярмида Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига Тошкент областидан ҳам жуда кўп киши бориб келди. Сирдар'ё районидаги «Ҳақиқат» колхозининг раиси, Социалистик меҳнат Қаҳрамони Назира Йўлдошева, шу колхоз партия ташкилотининг секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳайдар Жумабоев ва колхознинг бригада бошлиғи Сафар Холматов, Янгийўл районидаги Сталин номли колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Абдулла Ортиқов, шу райондаги Ворошилов номли колхознинг тажрибакор пахтакори, Сталин мукофоти лауреати Назарали ота Ниёзов, Калинин районидаги генерал Раҳимов номли колхознинг бригада бошлиғи Ҳакимбой Зиёев, Қорасув районидаги Ленин номли колхознинг раиси Туроб Нормуҳаммедов ва бирқанча ўртоқлар виставка павильонларини кўрар эканлар, жуда кўп тажрибалар ўргандилар.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкаси илғор тажрибаларни ўргатувчи катта бир мактабдир. Бу ерга колхозчилар, механизаторлар, агроном ва зоотехниклар, селекционерлар, тажрибакорлар ҳамда фан-техника арбобларининг фидокорона меҳнатда ортдирган бой тажрибалари тўплангандир. Виставка ана шу қимматли, қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун ҳартарафлама намуна бўлаоладиган тажрибаларни кенг пропаганда қилмоқда. Бу ерда қишлоқ хўжалиги илғорлари ва новаторларининг ғалла, пахта, сабзавот ва қишлоқ хўжалигининг бошқа экинларидан мўл ҳосил етиштириш, ўсимликларнинг янги хилларини ўстириш, чорвачиликни янада ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш, молларнинг янги насларини етиштириш, меванинг янги хилларини топиш, ишлабчиқаришни электрлаштириш йўлларини ўрганиш, шунингдек бошқа муҳим масалаларни ҳал қилиш мумкин.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкаси колхоз қишлоғининг моддий ва маданий юксалишини, колхозчилар, совхоз ва МТС ишчилари фаровонлиги ва маданий савиясининг тўхтовсиз ўсиб бораётганлигини ёрқин ифодалаб бермоқда. Колхозлар ва колхозчиларнинг даромади йилдан-йилга ошиб бормоқда, қишлоқнинг маданий қурилиши юксалмоқда, колхоз қишлоғи обод ва кўркам бўлмоқда. Китоб, кино, радио колхозчилар оммасининг ҳаётига тобора кўпроқ кириб бормоқда. Буларнинг ҳаммаси қишлоқ аҳолисининг ма'навий қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди.

Виставка совет қишлоғининг иқтисодий юксалишинигина эмас, балки маданий тараққиётини ҳам кенг ифодалаб бермоқда. Виставка қатнашчилари ва уни бориб кўраётган экскурсантлар виставкага тўпланган барча тажрибаларни пухта ўрганиб, уни колхозчилар, МТС ва совхоз ишчилари оммасига кенг пропаганда қиладилар. Қишлоқ хўжалик виставкасининг сафарбар этувчилик ва ташкилотчилик роли ҳам ана шундадир.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь-февраль-март ва июнь Пленумлари социалистик қишлоқ хўжалигини кескин суратда ривожлантиришда катта программани кўрсатиб берди. Партия, икки-уч йил ичида мамлакатимиз аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган ихтиёжларини жуда кўп қондириш ва енгил ҳамда озиқ-овқат саноатини хомаш'ё блан та'минлаш вазифасини қўйди ва бу вазифани амалга оширмоқда. Бунинг учун даставвал ҳосилни ошириш, қўриқ ҳамда бўз ерларни ўзлаштириш йўли блан дон етиштиришни анча кўпайтириш керак.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Дон етиштиришни кўпайтириш учун қўриқ ва бўз ерларни яна ўзлаштириш тўғрисида» деб чиқарган қарори қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришда катта аҳамиятга эгадир. Партия ва ҳукуматимиз бу қарорида қишлоқ хўжалиги ходимлари олдига янги вазифаларни қўйди.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида қатнашаётган 169 минг кишининг тажрибаси бу вазифаларни муваффақиятли бажариш учун имкониятлар, резервлар, битмас-туганмас эканлигини намойиш қилмоқда.

Вазифа Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига тўпланган бой тажрибаларни пухта ўрганиш, уни кенг пропаганда қилишдан иборатдир. Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари виставканинг бой тажрибаларини колхозчилар, совхоз ва МТС ишчилари ўртасида пропаганда қилишда областимиздан қишлоқ хўжалик виставкасига бориб келаётган экскурсантлардан тўла фойдаланишлари лозим. Қишлоқ хўжалик виставкасига бориб келаётганлар колхоз, совхоз, МТСларда кенг тушинтириш ишлари олиб боришлари керак. Колхоз, совхозларнинг партия ташкилотлари экскурсантларнинг виставкада кўриб ва ўрганиб келган барча тажрибаларини колхоз меҳнаткашларига тўла сўзлаб беришларини та'минлашлари керак. Виставкада тўпланган тажрибаларни пропаганда қилибгина қолмасдан, уни колхоз ва совхоз ишлабчиқаришида кенг жорий қилишимиз, областимизда қишлоқ хўжалигини барча соҳасида бу илғор тажрибалардан кенг фойдаланишимиз лозим.

Район газеталари қишлоқ хўжалик виставкасига бориб келган колхозчилар, совхоз ва МТС ишчиларининг мақолаларини уюштириш йўли блан қишлоқ хўжалик виставкаси тажрибаларини кенг пропаганда қилишлари лозим.

Бутун мамлакат партия ва ҳукумат қарорини якдиллик блан ма'қулламоқда

Янги ерлар янада кўпроқ ўзлаштирилади

Ўртачирчиқ район пахтакорлари ва механизаторлари СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг қўруқ ва бўз ерларни яна ўзлаштириш тўғрисидаги қарорини ҳосилга-ҳосил қўшиш ишлари қизғин давом этаётган бир вақтда кутиб олдилар. Район меҳнаткашлари партия ва ҳукуматимизнинг бу қароридан илҳомланиб район территориясидаги янги ерларни кўпроқ ўзлаштириш мажбуриятини олдилар.

Бу йил Ўртачирчиқ районида 800 гектарга яқин янги ер ўзлаштирилиши мўлжалланмоқда. Бу ишларни бажаришда механизация асосий роль ўйнайди. Ҳозирги кунларда ўзлаштирилиши керак бўлган массивларда 3 та экскаватор ишлаб турипти. Экскаваторчилар ерларни мелиоратив жиҳатдан яхшилаш учун белгиланган кенглик ва чуқурликда зовурлар олмоқдалар, захсувларни қочирмоқдалар.

Янги ерларни тобора кўпроқ ўзлаштиришга отланган колхозчилар ва механизаторларга партия, ҳукуматимиз барча ёрдамларни бериб турипдилар. Пахтакорлар ва механизаторлар ана шу ғамхўрликка жавобан ғайратларига-ғайрат қўшиб меҳнат қилаётирлар. Улар, «экинзорларимиз тобора кўпаяди, она-Ватанимизга йил сайин кўпроқ пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб берамиз», деган мақсадда фидокорлик блан ишлаётирлар.

Партия ва ҳукумат қарорига амалий иш блан жавоб бермоқдалар

СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Дон етиштиришни кўпайтириш учун қўриқ ва бўз ерларни яна ўзлаштириш тўғрисида» деб чиқарган қарори областимиз меҳнаткашларини ғоят қувонтирди.

Совет кишилари партиямиз Марказий Комитети томонидан чизиб берилган улуғвор программани амалга ошириш учун курашиб, ғоят зўр ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Қўриқ ва бўз ерларнинг ўзлаштириш планининг ошириб бажарилганлиги бунга ёрқин мисол бўлаолади. Мамлакатимизда янги ерлар тобора кўпроқ ўзлаштирилаётганлиги учун ғалла базаси янада кўпаймоқда, совет кишиларининг турмуши фаровон бўлаётир.

Октябрь район пахтакорлари, механизаторлари партия ва ҳукуматимизнинг қўриқ ерларни яна ўзлаштириш тўғрисидаги қарорини эшитганларидан кейин, бу қарорга амалий иш блан жавоб беришга киришдилар. Райондан Олтой ўлкасига иккита комбайн юборилди. Октябрь районли комбайнчи ўртоқ Изяков Олтойга боргач, ғалла ўрим-йиғимида актив қатнашиб, мўл ҳосилни тезроқ йиғиштириб олишда ўз ҳамкасбларига яқиндан ёрдам беришга қарор қилди.

— Бу йил, — дейди Октябрь район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Тожиев, — районимизда 750 гектар ер ўзлаштирилиб, экинзорларга айлантирилади. Ислоҳот массивидан ўзлаштириладиган 330 гектар ерга 1955 йилнинг кўкламида чигит экамиз. Бу ишларни муваффақиятли бажариш учун биз барча имкониятларга эгамиз. Райондаги ҳар иккала МТС да ер очучи, ер текисловчи кучли машиналар бор.

Районимизнинг меҳнаткашлари партия ва ҳукуматимиз томонидан кўрсатиб берилган вазифаларни шараф блан бажариш учун астойдил курашадилар. Улар янги ерларни йил сайин кўпроқ ўзлаштириб, ана шу ерлардан мўл ҳосил етиштиришга эришадилар.

Қўриқ ерларда ишчи посёлкалари

Қозоғистон, Сибирь, Урал ва Поволжьенинг қўриқ ва бўз ерларида янги посёлкалар вужудга келмоқда. Бу ерларда яқинда ташкил этилган йирик дон совхозларида ишчилар ва мутахассислар учун бир ва икки қаватли типовой уйлар йиғилмоқда, умумий ётоқхоналар, маданий-маиший муассасалар қурилмоқда. Кўчма электростанциялар посёлкаларга электр қуввати бериб турмоқда. Келгуси йилда стационар электростанциялар қуриш мўлжалланади.

Бинокорлик материаллари саноати Қозоғистоннинг янги совхозлари учун жам'и 157 ярим минг квадрат метрдан иборат 1800 тача йиғма уйлар тайёрлаб берди. Бу уйларнинг бир мингтасидан кўпроғи йиғилган ва фойдаланиш учун топширилган.

Кўпчилик совхозларда оиласиз кишилар учун ҳарбири 50 ва 80 кишилик иккитадан умумий ётоқхона қурилмоқда.

Урал, Сибирь ва Поволжьедаги янги совхозларнинг ходимлари 50 минг квадрат метрдан кўпроқ уй-жой майдонига эга бўлдилар.

Қўриқ ерлар ўзлаштирилаётган районларда якка тартибда уй-жой қурилиши ривожлантирилди. Уй-жой қурувчилар бинокорлик материаллари блан та'минланмоқдалар, уларга ёрдам учун ишчилар — печниклар, сувоқчилар, том ёпучилар ажратилмоқда. Биргина Кустанай областининг ўзида ҳозир 170 та ана шундай уй-жойлар қурилган. Қозоғистонда якка тартибда уй-жой қурилиши учун жам'и 20 миллион сўм маблағ ажратилди.

Илмий ходимлар қўриқ ерларда

АКМОЛИНСКИЙ, 17 август. (ТАСС). В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг Қозоғистон деҳқончилик, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш филиали институтларининг илмий ходимларидан катта бир группаси қўриқ ва бўз ерларни ишлашнинг прогрессив методларини ўрганиш учун КАЗЦИКа номидаги совхозга борди. Бу хўжаликда кўкламда 2 минг 600 гектар ер плуг блан чуқур қилиб ҳайдалди, баҳори буғдой экилади. Бу ерларнинг ҳар гектаридан одатдаги трактор плуглари блан ерни ағдариб ҳайдаган участкаларга қараганда беш — етти центнер ортиқ ҳосил олинди.

Техника фанлари кандидати Г. Окалов бошлиқ бир группа илмий ходимлар томонидан ишлаб чиқилган усул блан қўриқ ерларни ҳайдаш уюштирилмоқда. Бунинг учун трактор, плуг сув қуядиган катка, учта «зиг-заг» боронасидан иборат агрегат қурилмоқда. Бундай агрегат бир юришида қўриқни ишлашнинг ҳамма комплексини бажариб боради. Қилинган ҳисоблар шуни кўрсатдики бу тадбир қўриқни ишлашни анча тезлаштиради, сифатини яхшилайди ва ер ҳайдаш таннархини 30 — 40 процент арзонлаштиради.

ВИСТАВКА КАНДИДАТЛАРИ

Иттифоқимиздаги умумий та'лим мактабларининг кўпгина ёш мичуринчилари ҳам ўзларининг мактаб ҳузуридаги тажриба участкасида етиштирган ҳосиллари учун Ватанимизнинг пойтахти Москвада очилган Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 38-нчи «Известия» ўрта мактабининг ёш мичуринчилари 1953 йилда ҳар қути ипак қуртидан 56 килограммдан пилла ва ҳарбир гектар бошига 65 центнердан пахта ҳосили олганликлари учун виставка кандидати қилиб тасдиқландилар. Ўқувчилар бундай муваффақиятларга биология ўқитувчиларидан Х. Муҳамедов ва Ш. Хўжаевлар раҳбарлигида эришдилар. Ёш мичуринчилар мактаб участкасида етиштирган ўз ҳосилларидан Москвага «Ёш натуралистлар павильони»га қўйиш учун бирқанча экспонатлар юбордилар. Бу экспонатлар орасида ўқувчи Октябрина Абдуллаева томонидан ипак блан тикилган Мичуриннинг портрети, 9-нчи синф ўқувчилари Робиева, Ғафурова ва Солиевалар ишлаган «Ипак қуртининг биологияси» деб аталучи илмий коллекция, 9-нчи синф а'лочиси Рихси Орипова етиштирган шохловчи буғдойлар бор. Бу буғдой академик Т. Д. Лисенко нав'идан бўлиб, бўйи 150 сантиметр, ҳарбир бошоғида эса, 60 дан 150 донагача дон бор. Виставкага юборилган қизил муқавали «Ёш мичуринчилар» альбомида ўқувчиларнинг мактаб тажриба участкасида олиб борган уч йиллик ишларини акс эттирувчи 80 дан ортиқ фотохужжат бор.

Бу мактабдан Холида Солихова (мичуринчилар тўгарагининг раиси), Флора Мўминова (ипакчилик тўгарагининг бошлиғи), Наима Носирова, Сулубека Исмонловалар (пахтачилик звеносидан) 19 августда Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига жўнаб кетдилар.

Шунингдек, Тошкент районидаги Сталин номли 5-нчи ўрта мактаб, Куйбишев районидаги 86-нчи ўрта мактаб ва Сталин номидаги пионерлар саройидан 20 дан ортиқ ёш мичуринчилар Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига боришга муяссар бўлдилар.

Сталин номли 5-нчи ўрта мактабнинг ёш мичуринчилари мактаб ҳузуридаги тажриба участкасида дон, лимон ва пахта, каноп, жут каби техника экинлари ўстирмоқдалар. Улар ўтган йили ҳар гектар ердан 60 центнердан пахта ва бир қути уруғдан 110 килограммдан пилла ҳосили олган эдилар.

Областимиз мактабларидаги ёш мичуринчиларнинг Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига боришлари уларни келгуси йилларда яна ҳам катта куч ва ғайрат блан ўқишларига, мактаб участкаларида янгидан-янги ижодий иш олиб боришларига ёрдам беради.

Суратда: Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига 38-нчи «Известия» мактабидан жўнаб кетган ёш мичуринчилар: (чапдан) **Ф. Мўминова, Х. Солихова, С. Исмоилова, Н. Насировалар** мактаб тажриба участкасидаги ғўзаларни кўздан кечирмоқдалар.

В. САЛОВ фотоси.

СОВЕТ ИТТИФОҚИДА

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасида кўрганларини колхоз планларига киритмоқдалар

КАЗАХ, (Озарбайжон ССР), 17 август. (ТАСС). Қозоқ МТСининг бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига бориб келган механизаторлари Москвада ўзлари танишган илғор иш усулларининг оташин пропагандистлари бўлиб қолдилар. Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчилари эсдалик дафтарларига ёзиб олган кўп нарсалар трактор бригадалари ва колхозларнинг иш планларига киритилмоқда.

Механизаторлар пахтадан юқори ҳосил тўплашнинг мас'улиятли кунларида қатор ораларини ишлашда тракторларнинг икки смена блан ишлашини уюштириш, ғўзаларни барг орқали озиқлантиришни механизациялаш соҳасидаги Ўзбекистондаги илғор МТС ларнинг тажрибасидан фойдаланмоқдалар. Бу ҳозирдаёқ дастлабки натижаларни берди. Ҳамма майдонда ғўзалар барг орқали фосфор блан озиқлантирилмоқда. Тракторларнинг икки смена блан ишлаши натижасида уларнинг иш унуми анча ортди. Ҳарбир «Универсал»нинг кундлик иш унуми тўрт гектар кўпайди, ғўзани парвариш қилишга бўладиган меҳнат харажати ҳам камайди.

Пахта териш машиналарини ҳайдовчи механиклар Ўзбекистондаги «Шаҳрисабз» МТСининг иш тажрибаси блан танишмоқдалар, агрегатлардан юқори унумли фойдаланишни ўрганмоқдалар. Бу йил пахтанинг ярим қисмини машиналар блан териб олишга қарор қилинди.

ШАХТЁРЛАР КУНИ ШАРАФИГА

КРАСНОТУРБИНСК, (Свердлов области), 18 август. (ТАСС). «Волчанскуголь» трестининг кончилари саккиз ойлик программани муддатидан илгари бажариб, Шахтёрлар кунини муносиб равишда кутиб олиш учун олиб борилаётган мусобақада янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Бугун улар август ойининг бошидан бери пландан ташқари ўттизинчи эшелон ёқилғи жўнатдилар.

Биринчи разрез коллективи биринчиликни олиб келмоқда. Портлатучилар, экскаваторчилар ва транспортчиларнинг ишда ягона технология графигига риоя қилишлари ускуналардан фойдаланишни кескин суратда яхшилашга имкон берди. Меҳнат унуми планда белгилангандан 25 процент оширилди.

Қаховка ГЭСида биринчи турбина монтаж қилинабошланди

НОВАЯ КАХОВКА, 18 август. (ТАСС). Қаховка ГЭСида биринчи турбина монтаж қилинабошланди.

1-нчи участка коллективи спираль камеранинг тагини графикка мувофиқ ўз вақтида тайёрлади. Харьковдаги Киров номли заводда тайёрланган турбинанинг юз тонналик статори секцияларини йиғиш вақтида электросваркачилардан Курнев, Валинец ва Шепель, йиғувчилар Коршунов ва Кефедкин ўрнак кўрсатдилар. Улар секцияларни норма блан белгилангандан кўра уч баравар тезроқ йиғдилар.

Кеча энг яхши кранчилардан Ходченков ва Мингород ўртоқлар ўнбир метрли статорнинг тўртта секциясини жойига ўрнатдилар.

АҲОЛИГА СОТИШ УЧУН СТАНДАРТ УЙЛАР

КИНЕШМА, (Иваново области), 18 август. (ТАСС). Кинешмадаги «Завети Ильича» ўрмончилик комбинати аҳолига сотиш учун уч хонали стандарт уйлар ишлаб чиқаришга кўчирилди. Бундай уйларни ишлаб чиқариш ой сайин кўпаймоқда. Йил бошидан бери 1200 га яқин уй ишлаб чиқарилди, йил охиригача бир ярим баравар кўпроқ уй тайёрлаб бериладди. Стандарт уйлар асосан янги ерлар ўзлаштирилаётган районларга, шунингдек Ўзбекистоннинг пахтакор районларига жўнатилмоқда.

Корхонада ишлабчиқариш майдонлари кенгайтирилмоқда. Янги дурадгарлик ва яшик цехлари ишга туширилди, ёғоч арралаш цехи қурилмоқда, бўёқчилик цехи қурилабошланди. Кўп меҳнат талаб қиладиган ишлар машиналаштирилмоқда.

ТИБИЛИСИ СУВ ОМБОРИ ҚИРҒОҚЛАРИДА

ТБИЛИСИ, 17 август. (ТАСС). Сталин номидаги Самгор суғориш системасининг Тибилиси сув омборида сувнинг баландлиги проектда кўрсатилган мўлжалга етди. Грузия пойтахтидан беш километр нарида дам оладиган, сув спорти базаси — «денгиз» пайдо бўлди. Иссиқ кунларда бу ерда майин шабада эсади. Сув омборининг қирғоқларида умумий майдони 92 гектардан иборат маданият ва истироҳат парки қурилабошланди. Яқин орада пионерлар лагери, туристик базаси, пляж, тбилисилилар дам оладиган боғчалар барпо этилади. Шаҳар ёшларининг кучи блан сув омборига олиб борадиган кўча қурилди, асфальт ётқизилди ва дарахтлар ўтказилди.

Тбилиси «денгизи»ни хўжалик жиҳатидан ўзлаштириш ишлари муваффақиятли бормоқда. Унинг сувларида балиқ ови бошланди. Сув омбори шаҳардаги кўкатларни суғориш учун сув беради, шаҳарнинг шарқий қисмида 85 гектар майдонда ўрмон парк барпо этиш имкониятини беради.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ С. М. ТЕТИННИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БЛАН МУКОФОТЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўртоқ С. М. Тетиннинг туғилган кунига етмиш беш йил тўлиши муносабати блан ва унинг революцион ҳаракатда актив қатнашганлигини тақдирлаб, ўртоқ **Сергей Михайлович Тетин Меҳнат Қизил Байроқ** ордени блан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ВОРОШИЛОВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1954 йил 18 август.

ВИСТАВКАГА ЭКСПОНАТЛАР

Область колхозлари Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига қўллаб натурал экспонатлар юбормоқдалар.

Масалан, кейинги кунларда Калинин районидаги генерал Раҳимов номли колхоз 600 килограмм қовун, 300 килограмм тарвуз, 80 килограмм помидор, 50 килограмм чеснок, шу райондаги Сталин номли колхоз 180 килограмм олма, Қорасув районидаги Ленин номли колхоз 165 килограмм узум, Калинин районидаги Ворошилов номли колхоз 310 килограмм турли сабзавот маҳсулотлари, Янгийўл районидаги Ворошилов номли колхоз 23 килограмм узум, 49 килограмм олма жўнатди.

Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасига натурал экспонатлар жўнатиш давом этмоқда.

„Узбекуголь“ трестида механизмлардан ёмон фойдаланилмоқда

«Узбекуголь» трестига қарашли корхоналар кўмир қазиш ярimйиллик топшириғини муддатидан илгари 27 июньдаёқ бажардилар ва плandан ташқари иккинчи яримйиллик ҳисобига бирнеча эшелондан ортиқ ёқилғи қазиб чиқардилар.

Йиллик топшириқни муддатидан илгари бажариш учун трест корхоналари ўртасида бошланган социалистик мусобақада кўмир разрезининг коллективи олдинда бормоқда. Бу коллектив мамлакатимизга олти ойлик пландан ташқари бирнеча эшелон кўмир берди. Шунингдек, 9-нчи шахта коллективи ҳам 6 ойлик планда кўрсатилганидан беш эшелон ортиқ ёқилғи қазиб чиқарди.

Оҳангарон шахтёрлари ўтган олти ой ичида фидокорона меҳнат қилиб, бирмунча муваффақиятларни қўлга киритган бўлсаларда, «Узбекуголь» трестига қарашли корхоналарда маҳсулот ишлабчиқаришни янада кўпайтириш учун мавжуд бўлган жуда катта ички резервлардан унумли фойдаланилмади. Яримйиллик план фақат илғор участкалар ҳисобига бажарилди. Масалан, кўмир разрези коллективи 6 ойлик топшириқни 2-нчи участка ҳисобига бажарди. Разрезнинг 1-нчи участкаси эса давлатга пландагидан 20 минг тонна кам кўмир топширди. Худди шундай аҳвол 9-нчи шахтада ҳам юз берди. Агарда 9-нчи шахтанинг 1-нчи участкаси пландан ташқари 20 эшелон кўмир топширган бўлса, шахтанинг 3-нчи участкаси, аксинча, топшириқдан 20 эшелон кам кўмир берди.

Давлат топшириқларини илғор корхоналар, участкалар ва бригадалар ҳисобига бажариш методи Коммунистик партия ва ҳукуматимиз ҳамда жамоатчилик томонидан қаттиқ қораланган методдир. Аммо «Узбекуголь» тресты раҳбарлари илғор участкалар ўз топшириқларини доимо ошириб бажармоқдалар, деб орқада қолаётган ва топшириқларини бажармаётган лава ва участкаларга жиддий э'тибор бермаётирлар. Ваҳоланки Оҳангарон кўмир корхоналарининг деярлик ярмиси топшириқни бажармаётир.

Оҳангарон ҳавзасида кўмир чиқаришни кескин равишда ошириш имкониятини берувчи катта ички резервлар бор. «Узбекуголь» трестининг ҳамма корхоналари Ватанимизда тайёрланган энг янги, биринчи даражали техника блан ускуналанган. Кўмир разрези ва очиқ разрезларда жуда кучли «ЭШ—1» маркали ўрмаловчи экскаваторлар, «Уралец» типидаги ҳамда «ЧКД» маркали юк ортучи қудратли машиналар ишламоқда. 9-нчи шахта эса биринчи даражали конвейерлар блан тўла та'минланган.

Илғор совет техникаси шахтёрларга меҳнат унумини ошириш имкониятини яратиб бермоқда. Экскаваторларнинг меҳнат унуми ўтган йилнинг худди шу даврига нисбатан 7,5 процент ошди. Лекин трестда мавжуд техникадан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Масалан, разрезнинг бир суткалик кўмир қазиш топшириғини иккита кучли «Уралец» экскаватори бемалол бажараолади. Ваҳоланки разрезда бундай машинадан 6 таси ишлаб келмоқда. Шундай бўлса ҳам разрез кўпинча ўз топшириғини бажараолмайди. Тайёрлов ишларининг ўз вақтида бажарилмаслиги ва вагонларнинг узлуксиз етказиб берилмаслиги натижасида машиналар кўп вақт бекор туриб қоладилар. Разрездаги ҳамма машиналар 3 сменада ишлашга кўчирилган бўлишига қарамай экскаваторлар суткасига 10—12 соатдан ортиқ ишламайдилар.

«Узбекуголь» тресты системасига қарашли юк ортиш-транспорт бошқармаси (бошлиғи ўртоқ Деркач) трест блан узвий алоқада иш олиб бормайди. Ба'зан шундай ҳоллар юз берадики, бошқарма диспетчерлари ҳам, разрез бошлиқлари ҳам битта экскаваторга 2—3 тадан состав берадилар, бошқа экскаваторлар эса вагон етишмаслигидан бекор туради.

Машиналар сифатсиз ремонт қилинганлигидан кўп ўтмай яна ишга яроқсиз бўлиб қолади. Масалан, «ЭШ—1—75» экскаватори бир кун ишласа, 2 кун бекор туради. Шунингдек, «Уралец — 70» экскаватори ҳам бир кун ишласа, 2 кун ишламайди.

Машиналарни сифатсиз ремонт қилаётган электромеханика мастерскойи (бошлиғи ўртоқ Ткаченко) даги юз бераётган камчиликларга хотима бериш ва улардаги аҳволни яхшилаш учун трест раҳбарлари (бошлиғи Савченко, бош инженер Соловьев ўртоқлар) ҳечқандай амалий чора кўрмаётирлар.

Трест раҳбарлари яримйиллик топшириқни ортиғи блан бажардик, деб хотиржамлик кайфиятига берилдилар, қўлга киритилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш ва маҳсулот ишлабчиқаришни янада кўпайтириш ҳақида жиддий ўйламай қўйдилар. Натижада трест бўйича июль ойида пландагидан бирнеча минг тонна кўмир кам берилиб, ойлик топшириқ бажарилмади.

Трест раҳбарлари мавжуд механизм ва асбоб-ускуналардан фойдаланиш масаласида бюрократик позицияга ўтиб олганлар. Шахтёрларнинг меҳнат унумини оширишга ва маҳсулот ишлабчиқаришни кўпайтиришга қаратилган ташаббуслари инженер-техник ходимлар томонидан ўз вақтида қўллаб-қувватланмайди.

Экскаватор машинисти Н. Халилов машиналарнинг бекор туриб қолишини анча камайтирадиган қимматли рационализаторлик таклифини киритди. Унинг таклифи коллектив томонидан қизғин қўллаб-қувватланди. Аммо трест раҳбарларининг бепарволиги оқибатида бу таклиф 8 ойдан бери амалга ошмай келмоқда.

9-нчи шахтада лентали транспортёрларнинг кўпчилиги эскириб ишдан чиқиб қолган. Уларни янгиламасдан туриб, шахтада меҳнат унумини ошириб бўлмайди. Бу соҳада шахта коллективи «Узбекуголь» тресты ҳамда «Средазуголь» тресты раҳбарларига бирнеча бор мурожаат этдилар. Аммо трест раҳбарлари шу вақтгача бунга э'тибор бермай келаётирлар.

Оҳангарон кўмир ҳавзасида маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга имкон берувчи жуда катта ички резервлар мавжуддир. Трест раҳбарлари илғор шахтёрлар оммасига суянган ҳолда бу имкониятлардан унумли фойдаланиш учун зарур чораларни кўришлари лозим.

Е. ГОДОВИКОВ.

Тошкентдаги консерва заводининг коллективи республикамиз 30 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ Москва, Ленинград ва Иттифоқимизнинг бошқа шаҳарларига пландан ташқари бир миллион банка маҳсулот юборилди. **Суратда:** консерва заводининг илғор ишчиси Зухрат Фазлиева иш устида.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

Меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига э'тиборни кучайтирайлик

Яқинда Тошкент шаҳар ижроия комитети Октябрь, Ленин ва Киров район ижроия комитетларида меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига э'тибор бериш ҳамда иш блан келганларни қабул қилиш масаласини муҳокама қилди.

Октябрь ва Киров район ижроия комитетларида аҳолидан келган хат ва шикоятларга бюрократларча қараш ҳолларини кўплаб учратиш мумкин. Бу ерда кўпдан бери ҳал қилинмай ётган шикоят ва аризалар йиғилиб қолган. Кўпинча район ижроия комитетларининг раҳбарлари ва бўлим бошлиқлари иш блан келган кишиларни белгиланган соатларда қабул қилмайдилар.

Айниқса, Октябрь ва Киров район коммунал хўжалик бўлимларида меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини ўз вақтида кўриш ва уни ҳал қилиш талабга мутлақо жавоб бермайди. Октябрь райкомхозига шу йилнинг ўзида тушган 689 та шикоят ва аризадан фақат 444 таси, ёки 64,4 проценти ҳал қилинган, холос. Бу ерда иш блан келувчиларни қабул қилиш қат'ий тартибга солинмаган. Иш блан келган кишилар райкомхоз бошлиғи ўртоқ Норматовни кўпинча бирнеча соатлаб кутишади. Яқинда 15 киши ўртоқ Норматовнинг қабул қилишини 8 соатгача кутганликлари аниқланди.

Меҳнаткашларнинг оғзаки шикоят ва аризаларига айниқса ёмон муносабатда бўлинмоқда, улар ҳечким томонидан ҳисобга олиб борилмайди. Ўтган йилнинг декабрь ойида Октябрь райкомхози меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига э'тибор блан қарамаётганлиги учун огоҳлантирилган эди. Шунга қарамай райкомхозда бу соҳадаги камчиликлар ҳанузгача тугатилмаган.

Шунингдек, Киров райижрокомида ҳам бу соҳада катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Чунончи, 1954 йилда меҳнаткашлардан тушган 790 та ариза ва шикоятлардан 123 тасига ҳаддан ташқари кеч жавоб берилган. 13 кишининг аризаси эса оқибатсиз қолиб кетган.

Тошкент шаҳар ижроия комитети шу нарсани та'кидлаб ўтдики, юқоридаги ташкилот раҳбарлари меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини ҳал қилишда ўзлари шахсан иштирок этмай бу жуда муҳим ишни иккинчи даражали кишиларга топшириб қўйганлар. Айрим ходимлар шикоятларни ҳал этиш ишига жуда юзаки қарайдилар. Улар ишни ўз зиммаларидан соқит қилишга уринадилар.

Октябрь райижрокомида аҳолидан тушган ариза ва шикоятларни ҳисобга олиб бориш ва уларни ҳал қилиш иши райплан экономистига топшириб қўйилган. У эса бу ишга совуққонлик блан қараб келмоқда.

Киров райижрокомида ариза ва шикоятлар тегишли бўлимларга ўтказилгач, унинг ҳал қилиниши устидан назорат қилинмайди. Масалан, Йўллар министрлигига қарашли машинасозлик заводи ишчиларининг шахсий уй-жой қуриш учун ер участкаси сўраб берган аризалари 3 ойгача ҳал қилинмай ётган.

Меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига бефарқ қарашдек ярамас ҳолларни кўплаб учратиш мумкин. Эр-хотин Толстовлар квартираларини ремонт қилиб бериш тўғрисида 10 дан ортиқ ариза берганлар. Район уй-жойлар бошқармасининг ходимлари текшириш ўтказиб, Толстовларнинг квартираси ҳақиқатдан ҳам ремонт қилиниши лозим деб топдилар. Шундан сўнг Толстовлар райижрокомдагилардан уч марта, уйингизни албатта ремонт қилиб берамиз, деган ва'да олдилар. Аммо шу вақтгача бу берилган ва'далар ва'далигича қолиб келмоқда. Шунингдек, Лугина кўчаси 14-нчи уйда турувчилар ўз квартираларига бевосита кўчадан эшик очиб беришни сўраб 10 дан ортиқ ариза бердилар. Бироқ бу аризалар ҳам бошқа жуда кўп шикоят ва аризалар қаторида шу вақтгача ҳал этилмаётир. Райижроком ходимлари аҳолининг ариза ва шикоятларига бефарқ қараётганини кўрсатувчи бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Савдо ташкилотлари ва маиший-хизмат кўрсатучи корхоналардаги шикоят ва таклифлар дафтарлари қониқарсиз олиб борилмоқда.

Райижрокомлар индивидуаль уй-жой қуриш учун ер участкалари ажратилишини сўраб берилган аризаларга жиддий э'тибор бермаётирлар.

Октябрь ва Киров райижрокомларига 1954 йилнинг ўзида 339 та ариза тушди. Улардан фақат 53 тасигина ҳал қилинди. Ер участкаларини ажратиш иши тартибга солинмаган. Кўпинча бир ер участкаси бирнеча кишига ажратилади.

Шаҳар ижроия комитети меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига бефарқ қараш ҳоллари бошқа район ижроия комитетларида ҳам юз бераётганлигини кўрсатиб ўтди.

Шаҳар ижроия комитети ўз қарорида Киров райижрокомида ҳамда унинг бўлимларида меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига бюрократларча қаралаётганлигини район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Нуруллаевга кўрсатиб ўтди.

Октябрь райкомхози ҳамда Киров район уй-жойлар бошқармасининг бошлиқлари Норматов ва Абдуллаев ўртоқларга меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини ҳал қилиш ишини ёмон ташкил этганликлари учун виговор э'лон қилинди.

Р. АБДУЛЛАЕВ.

Кўплаб хомаш'ё тежалмоқда

Тошкентдаги аравасозлик заводининг коллективи фидокорона меҳнат қилиб, ойлик топшириқни муддатидан илгари бажарди. Ишчилар, хизматчилар ва инженер-техник ходимларнинг республикамизда қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш ишига муносиб ҳисса қўшиш мақсадида ички резервлардан унумли фойдаланиб ишлашлари натижасида «КП» маркали культиваторлар ишлабчиқариш йиллик давлат плани муддатидан илгари — ҳозирнинг ўзидаёқ бажарилиб қўйилди.

Хомаш'ё ва ёрдамчи материалларни кўплаб иқтисод қилиш учун бошланган мусобақа ҳам яхши натижаларни бермоқда. Корхона коллективи ярим йил ичида 78 кубометр ёғоч ва бирнеча тонна металл тежади ва давлатга 370 минг сўмдан кўпроқ фойда келтирди.

Корхонада ташкил этилган ишчиларнинг малакасини оширучи техника ўқуви меҳнат унумини ошириш ва кўплаб хомаш'ё тежашга катта ёрдам бермоқда. Заводда илғор иш методларини ўргатучи 13 мактаб мунтазам ишлаб турибди.

Г. РОЗЕНБЛИТ.

Пландан ташқари маҳсулот

Бекобод пахта тозалаш заводининг ишчи, хизматчи ва инженер-техник ходимлари умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, махсулот ишлабчиқаришни кўпайтириш ва мамлакатимизнинг тўқимачилик саноати корхоналари учун кўплаб юқори сифатли пахта толаси ишлаб бериш мажбуриятини олганлар.

Заводнинг меҳнатсевар ишчилари мавжуд ишлабчиқариш ускуналаридан унумли фойдаланиб, ўз зиммаларига олган мажбуриятларини шараф блан бажариш учун ғайратларига-ғайрат қўшиб самарали меҳнат қилмоқдалар.

Завод коллективи ярим йилда ҳархил ортиқча харажатларни камайтириш, меҳнат унумини ошириш, ички резервлардан унумли фойдаланиш натижасида маҳсулот таннархининг бирмунча камайтирилишига ва бирқанча юз минг сўм пул иқтисод қилишга эришди. Илғор смена мастери, коммунист ўртоқ П. Ким раҳбарлик қилаётган бригада а'золари июль ойи топшириғини 115,1 процент бажариб, пландан ташқари давлатга 34 тонна а'ло сифатли пахта толаси ишлаб бердилар. Смена мастери ўртоқ Аҳмадулин бошчилик қилаётган комсомол-ёшлар бригадаси ҳам ойлик топшириқни 110 процентдан ошириб адо этиб, пландан ташқари 25 тонна пахта толаси ишлаб берди.

Заводда ўз топшириқларини ошириб бажариш учун ғайрат блан меҳнат қилаётган ишчилардан мамиқ айиручи Сулаймонова, пресcловчи Пўлатов, Данилов, пахта толаси ажратучи Иброҳимова ва трамбовшчиклардан Алиева ўртоқлар кундалик нормаларини 140 — 145 процент бажариб, юқори кўрсаткичларга эришдилар. Завод ишчи ва хизматчилари июль ойида 14 минг сўмлик электр энергия ва хомаш'ё тежадилар, меҳнат унумини 7,1 процент оширдилар, махсулот таннархини эса 6,2 процент камайтирдилар.

Завод коллективи шу кунларда республикамизнинг 30 йиллиги шарафига фидокорона меҳнат қилиб, пахтакорлар етиштирган янги ҳосилни тез ва сифатли ишлаб, тўқимачилик корхоналарига белгиланган муддатдан илгари етказиб бериш учун зўр тайёргарлик кўрмоқда.

А. ШАЙХОВ.

Монтажчилар муваффақияти

«Союзпроммонтаж» бошқармаси Чирчиқ участкасининг ишчи ва инженер-техник ходимлари 7 ойлик топшириқни муддатидан илгари бажариб, пландан ташқари 290 минг сўмлик монтаж ишларини бажардилар. Монтаж ишларига рационализаторлик таклифларини жорий қилиш натижасида давлатнинг 58 минг сўм маблағи иқтисод қилинди.

Коммунист Церель ва Семёнов раҳбарлигидаги бригада а'золари унумли ишлаб, коллектив ҳурматига сазовар бўлмоқдалар. Бу бригадаларнинг деярлик ҳамма а'зоси кундалик топшириқни 2 ҳиссадан ошириб бажармоқдалар.

Шу кунларда монтажчилар Ўзбекистоннинг шонли 30 йиллик юбилейини муносиб совғалар блан кутиб олиш мақсадида янги оширилган мажбурият асосида ишламоқдалар.

И. САТТОРОВ.

ЯНГИ КИТОБЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЎҚУВ-ПЕДАГОГИКА ДАВЛАТ НАШРИЕТИ ҚУЙИДАГИ КИТОБЛАРНИ НАШР ЭТДИ

Н. Н. БАРАНСКИЙ. — **«СССР иқтисодий географияси»** (ўрта мактабларнинг 8-нчи синфи учун дарслик). 432 бет, тиражи 35000. Баҳоси 6 сўм 15 тийин.

Е. А. КОСМИНСКИЙ. — **«Ўрта асрлар тарихи».** (Ўрта мактабнинг 6—7-нчи синфлари учун дарслик). 244 бет, тиражи 70.000. Баҳоси 4 сўм 20 тийин.

И. А. ВИТВЕР. — **«Чет мамлакатларнинг иқтисодий географияси».** (Ўрта мактабнинг 9-нчи синфи учун дарслик). 422 бет, тиражи 35.000. Баҳоси 8 сўм 15 тийин.

В. В. ЛЕВЧЕНКО — химия фанлари доктори, профессор, М. А. ИВАНЦОВА, Н. Г. СОЛОВЬЕВ ва В. В. ФЕЛЬДТ. — **«Химия»,** (Ўрта мактабнинг VIII—X синфлари учун дарслик), 486 бет, тиражи 50.000. Баҳоси 5 сўм 5 тийин.

Е. С. БЕРЕЗАНСКАЯ. — **«Арифметика масалалари ва машқлари тўплами».** (7 йиллик ва ўрта мактабларнинг 5 ва 6-нчи синфлари учун дарслик). 308 бет, тиражи 65.000. Баҳоси 3 сўм.

В. А. КАРПИНСКИЙ. — **«СССР Конституцияси».** (Ўрта мактабнинг 7-нчи синфи учун дарслик), 188 бет, тиражи 65.000. Баҳоси 1 сўм 90 тийин.

БИНОКОРЛАРГА МАДАНИЙ ХИЗМАТ

Ўртачирчиқ районидаги Туябўғиз ҳавзининг қурилишида ижодий меҳнат қилаётган бинокорларга маданий хизмат яхшиланиб бормоқда. Яқинда қурилиш участкасидаги ишчилар учун алоҳида кўчма кутубхона очилди. Кутубхонада турли сиёсий, бадиий китоблар бор, шунингдек бу ерга кундалик газета ва журналлар келтирилмоқда. Кутубхона ишчиларнинг маданий дам олиш жойига айланди.

Район маданият уйининг хизматчилари ҳам бу участкага ҳар ҳафтада кўчма кино юбориб турипти. Бинокорлар турли кинофильмларни тамоша қилмоқдалар. Яқинда Тошкент область маданият уйининг бадиий ҳаваскорлари ижросида қурувчиларга катта концерт қўйиб берилди.

М. ИСМОИЛОВ.

Исте'молчиларга маданий хизмат

«Ўзбекистон 5 йиллиги» совхози ишчилар кооперациясининг правлениеси ўз э'тиборини совхоз меҳнаткашлари ўртасида савдо ишини яхши йўлга қўйишга қаратмоқда. Совхознинг 6-нчи бўлимидаги магазин (мудири ўртоқ Худайберганов) исте'молчиларга маданий хизмат қилмоқда. Магазин доимо очиқ, харидорлар магазин мудири ҳамда мол сотучининг хушмуомиласидан доим хурсандлар. Савдо иши яхши йўлга қўйилганлиги учун ҳам магазин товар обороти планини ҳар ойда бажариб келмоқда.

Ишчилар кооперацияси совхоз ишчилари ўртасида маданий моллар блан савдо қилишни ҳам яхши йўлга қўйишга катта э'тибор бермоқда. Совхознинг марказий бўлимида янги дўкон очилиб, унда совхоз аҳолисига ҳархил маданий моллар — радио-приёмник, потефон, фотоаппарат ва бошқа моллар сотилмоқда. Бу дўкондан ўқиш китоблари, ўқув қуролларини ҳам топиш мумкин. Дўкон мактаб ўқучиларини керак бўлган ўқув қуроллари блан та'мин этиб жуда яхши иш қилмоқда. Дўкон очилганидан буён (мудири ўртоқ Скромин) бирнеча ўн минг сўмлик китоб, дафтар ва бошқа ўқув қуроллари сотди. Совхозда савдо ишлари тобора яхшиланиб бормоқда.

Д. ТОШХЎЖАЕВ.

Шахсий уй-жой қурувчиларга 10 миллион сўм ёрдам

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Тошкентда шахсий уй-жой қурилишини янада ривожлантириш масаласини кўриб чиқди.

Шаҳар ижроия комитети шахсий уй-жой қурилиши лозим бўлган массив ва ер участкаларининг миқдорини аниқлади ва тасдиқлади. Шу блан бирга шахсий уй-жой қурувчиларга давлат томонидан ажратилган 10 миллион сўм кредит ёрдам пулини районлар бўйича тақсимлади.

СССР миллий даромадининг асосий ўсиш шартлари

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатимиз халқ хўжалигининг барча тормоқларида тобора кўпроқ моддий бойликлар вужудга келтирмоқда. Мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган моддий бойликларнинг йилдан-йилга ошиб боришини ифодаловчи муҳим умумлаштиручи кўрсаткич — СССР миллий даромадининг ўсишидир.

СССР Миллий даромадининг ўсишидаги юксак темп капиталистик мамлакатлар миллий даромадларининг аҳволи блан солиштирганда кўзга, айниқса, яққол ташланади.

1951 йилда СССР миллий даромади 1948 йилга нисбатан 58,6 процент ўсган эди. Худди шу давр ичида АҚШ миллий даромади 7,8 процент, Англияники 9,3 процент, Францияники 4,9 процентга кўпайди. Демак, шу йиллар давомида СССР миллий даромади ўрта ҳисобда ҳар йилига 15 процентдан ўсган бўлса, капиталистик мамлакатларнинг миллий даромадлари бир йилда ўрта ҳисоб блан 1 ёки 2 процент ошган, холос. Ана шу оз миқдордаги ўсиш ҳам зўр бериб қуролланиш сиёсати блан боғлангандир. Зўр бериб қуролланиш сиёсатининг амалга оширилаётганлиги натижасида капиталистик мамлакатларда граждан саноати тобора қисқармоқда, ҳарбий саноат ўсмоқда, ҳарбий маҳсулотнинг кўплаб ишлабчиқарилиши капиталистик монополияларга кўплаб максимал фойда келтирмоқда, меҳнаткаш халқ оммасининг миллий даромаддаги ҳиссаси эса, тобора камайиб бормоқда.

АҚШда аҳолининг 80 процентини ташкил қилган ишчи, хизматчи ва бошқа меҳнаткаш табақаларнинг миллий даромаддаги ҳиссаси 1923 йилда 54 процент бўлган бўлса, 1951 йилда 42 процентни ташкил қилди, Францияда эса иш ҳақининг миллий даромаддаги ҳиссаси 1951 йилда 29 процентни ташкил қилди, ҳолбуки 1933 йилда иш ҳақи 40 процентни ташкил этган эди.

СССР миллий даромади бутунлай меҳнаткашларнинг мулкидир, у ишчилар, колхозчилар, интеллигентлар ва бутун мамлакатнинг эҳтиёжлари учун сарфланади. СССР граждандари ўзларининг моддий ва маданий эҳтиёжларини қондириш учун миллий даромаднинг тўртдан уч қисмидан кўпроғини олмоқдалар. Миллий даромаднинг қолган қисми социалистик ишлабчиқаришни янада кенгайтиришга ва совет кишиларининг моддий ва маданий турмуш даражасини тўхтовсиз юксалтиришни кўзда тутган бошқа тадбирларга сарфланмоқда.

СССР миллий даромадининг тўхтовсиз ўсиши мамлакатимиз меҳнаткашларининг социалистик Ватанимизни гуллаб яшнатиш, унинг иқтисодий қувватини янада ошириш учун зўр ғайрат блан самарали меҳнат қилаётганликларини кўрсатади.

Миллий даромад — йиллик ижтимоий маҳсулот йиғиндисининг моддий ишлабчиқаришда ишловчиларнинг меҳнати блан янгидан яратилган қисмидир.

Социалистик жамиятнинг доимо ўсиб бораётган моддий ва маданий эҳтиёжларини максимал даражада қондиришнинг асосий манба'и бўлган миллий даромаднинг тўхтовсиз ўсиб бориши социалистик ишлабчиқаришни юқори техника базасида узлуксиз юксалтириш ва мукаммаллаштиришни талаб қилади.

Шунга асосан миллий даромаднинг тўхтовсиз ва тез сур'атлар блан ўсишини та'минлаш учун даставвал миллий даромадни вужудга келтирадиган моддий ишлабчиқаришни, яни саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, транспорт ва шу кабиларни кенгайтирилган социалистик такрор ишлабчиқариш асосида ривожлантириш керак. Бу ишда моддий ишлабчиқаришда ишловчиларнинг сонини ошириш, меҳнат унумини кўтариш, иқтисодий тежашни узлуксиз амалга ошириш ҳал қилучи аҳамиятга эгадир.

Мамлакатимизда социалистик ишлабчиқаришнинг тобора кенгайиб, ривожланиб бориши, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг кўпайиши миллий даромаднинг тўхтовсиз ошиб боришини та'минламоқда.

1946—1951 йилларда мамлакатимизда давлатга қарашли 7 мингга яқин йирик саноат корхонаси тикланган, қурилган ва ишга туширилган эди. 1953 йилда эса фақат халқ исте'моли моллари ишлаб чиқарадиган корхоналардан 300 таси қурилиб, фойдаланишга берилди. Бунинг натижасида саноатнинг асосий фондлари ўсди, 1953 йилда саноат маҳсулотлари ишлабчиқаришнинг ҳажми 1940 йилга нисбатан икки ярим мартаба ошди.

Социалистик саноатимиз блан бирга халқ хўжалигининг бошқа тормоқлари ҳам тўхтовсиз ривожланди. Бунинг натижасида шу давр ичида СССР миллий даромади урушдан олдинги даражага қараганда икки баравардан зиёдроқ кўпайди.

Социализмнинг асосий иқтисодий қонуни ва халқ хўжалигини планли пропорционал ривожланиш қонуни талабларига тўла мувофиқ равишда оғир саноатни янада ривожлантириш шунингдек, озиқ-овқат ва кенг исте'мол моллари саноатини қишлоқ хўжалигини жадаллик блан юксалтириш ва шу асосда мамлакатимизда товар оборотининг ҳозиргача мисли кўрилмаган даражада ўсишини та'минлаш социалистик экономикамиз ривожланиши янги босқичининг характерли хусусиятидир.

Партия ва ҳукуматимиз томонидан яқин 2—3 йил ичида халқ исте'моли моллари ишлаб чиқаришни кескин суратда кўпайтириш юзасидан кўрилаётган тадбирлар, бешинчи беш йиллик план вазифаларини муддатидан анча олдин бажариш имкониятини беради. Бешинчи беш йиллик планнинг халқ исте'моли моллари ишлаб чиқариш ва товар обороти бўйича вазифалари тўрт йилда, я'ни шу йил бажарилади. 1954—1955 йилларда бўз ва қўриқ ерларни ўзлаштириш натижасида 1955 йилда 1100—1200 миллион пуд ғалла маҳсулоти, шу жумладан 800 — 900 миллион пуд товар ғалла маҳсулоти олиниши керак. Шу блан бир қаторда қишлоқ хўжалигининг чорвачилик, сабзавотчилик ва бошқа соҳаларининг тез сур'атлар блан ўсиши та'минланади.

СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорига асосан пахта майдони 1954—58 йилларда 600 минг гектарга кенгайтирилади, шу асосда республика колхоз ва совхозларида 1954 йилда 3 миллион тонна, 1958 йилда 4,2 миллион тонна пахта етиштирилади.

Бешинчи бешйиллик план бўйича СССР миллий даромади 60 процент ўсиши керак. Юқорида кўрсатилган тадбирларнинг амалга оширилиши социалистик экономикамизнинг ҳартомонлама ва қудратли ривожланишини та'минлайди, беш йиллик планнинг миллий даромад бўйича вазифаларини муддатидан олдин ва ошиғи блан бажариш имкониятини беради.

Халқ хўжалигимизнинг барча тормоқларини тўхтовсиз ва тез сур'атлар блан ривожлантириш миллий даромад ўсишининг муҳим шартларидан бири бўлган ишлабчиқаришда ишловчилар сонининг ошиши блан боғлиқдир. Чунки ишлабчиқаришда ишловчиларнинг сони қанчалик кўпайса, улар маҳсулот ишлаб чиқаришга қанчалик кўп ҳисса қўшсалар, кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқариш имконияти шунчалик ортади. Натижада янгидан пайдо бўлган соф даромад — миллий даромад янада кўпаяди.

1953 йилда ишчи ва хизматчиларнинг сони 44,8 миллионга етди. Бешинчи беш йилликнинг уч йили давомида халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг сони 6 миллион кўпайди. Меҳнатга яроқли аҳолининг 70 проценти миллий даромад вужудга келадиган моддий ишлабчиқариш соҳаларида ишламоқда. Ма'мурий-идора аппаратларини ихчамлаштириш соҳасида ҳукуматимиз томонидан ўтказилган тадбирлар моддий ишлабчиқариш соҳасида ишловчилар сонининг янада тез ўсишига ёрдам бермоқда.

Бу келтирилган рақамлар маҳсулот донасини ишлабчиқаришга қанча кам вақт сарфланса, меҳнат унуми шунча юқори бўлишини, кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилишини, бунинг асосида эса миллий даромаднинг оширилишини кўрсатади.

Бешинчи бешйилликнинг 3 йилида меҳнат унумининг ошиши ҳисобига саноатнинг ялпи маҳсулоти 108 миллиард сўмга ёки 1950 йилга нисбатан 60 процентга кўпайди. Худди шу давр ичида миллий даромад, бошқа халқ хўжалик тормоқларини ҳам ҳисобга олганда, 1950 йилга нисбатан 134 процентни ташкил қилди.

СССРда меҳнат унумининг тез ва тўхтовсиз ўсишини та'минлашда халқ хўжалигига янги техника ва илғор технология процессларини жорий қилиш, ишлабчиқаришни кенг механизациялаш, унда электр ва атом энергиясини қўллаш муҳим роль ўйнамоқда. Урушдан кейинги даврда халқ хўжалигининг барча тормоқлари янги машина ва ускуналар блан бойитилди. Бу янги машина ва ускуналар миллионларча ишчиларнинг меҳнатини ва вақтини тежамоқда, енгиллаштирмоқда ҳамда меҳнат унумининг ошишига та'сир кўрсатмоқда.

Меҳнат унумини оширишда халқ хўжалигига янги техникани жорий этиш блан бирга, меҳнаткашларнинг ихтисослари ва малакаларини ошириш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

И. В. Сталин айтганидек, техникани мукаммал эгаллаган кишилар ишлабчиқаришда ажойиб му'жизалар кўрсатаоладилар ва кўрсатиши керак. Ҳар йили мамлакатимизда 9 миллион ишчи ва хизматчи малака ошириш системасининг турли звеноларида та'лим олмоқда.

Мамлакатимиз ишлабчиқариш кучларини ривожлантиришга қўшилаётган муносиб ҳиссалар — меҳнаткашлардан тушган ихтиро'чилик ва рационализаторлик таклифларининг кўпайиши ва амалга оширилиши миллионларча совет кишиларининг техника билимларини пухта ва ҳартомонлама ўрганишга бўлган юксак интилишларини ифода қилади.

1953 йилда саноатда, қурилишда ва транспортда 900 мингдан ортиқ ҳархил ихтиро'чилик ва рационализаторлик таклифлари амалга оширилди, бу эса 1949 йилга нисбатан бир ярим баравар кўпдир. Шу ҳисобда 435 минг таклифнинг амалга оширилиши ўтган йилнинг ўзида 4400 миллион сўм тежаш имкониятини берди.

Ўзбекистон саноат корхоналарида 1950 йилга нисбатан рационализаторларнинг бу йилги сони уч марта ва ишлабчиқаришга киритилган таклифларнинг сони икки баравар ортиқдир. Кейинги 3 йил ичида ишлабчиқаришга жорий қилинган ихтиро' ва рационализаторлик таклифлари бўйича 157 миллион сўм маблағ иқтисод қилинди.

1954 йилда меҳнат унуми саноатда 8,3 процент ва қурилишда 8,6 процент оширилиши керак. Бу вазифаларни бажариш меҳнат унумини ошириш йўлларидан самарали фойдаланишни талаб қилади.

Миллий даромаднинг тўхтовсиз ўсишини та'минлашда сарфланаётган жонли меҳнатни тежашнинг муҳим кўрсаткичи бўлган меҳнат унумини ошириш блан бирга, моддийлаштирилган меҳнат (моддий ресурслар) ни тежаш ҳам асосий шартлардандир.

Моддий сарфлар маҳсулот таннархи составининг 70 процентга яқинини ташкил қилади. Бу йил саноат маҳсулоти таннархи 4,4 процент камайтирилиши керак, шу ҳисобдан 1,2 проценти хомаш'ё материали, ёқилғи ва электр қувватини тежаш ҳисобига бажарилади.

Шу муносабат блан ҳарбир грамм хомаш'ё ва материал, ҳамда бошқа моддий сарфларни тежаш катта аҳамиятга эгадир. Тежаган граммлардан — килограммлар, килограммлардан тонналар вужудга келади. Агарда мамлакатимиздаги барча тўқимчилик фабрикаларида ҳарбир килограмм йигирилаётган пахтадан 10 граммдан тежалса, шу тежалган хомаш'ёдан 5 миллион жуфт эркаклар ички кийими ва 6 миллион жуфт хотин-қизлар кўйлаклари тайёрланиши мумкин.

Мамлакатимиз бўйича барча саноат тормоқларида маҳсулот таннархини 0,1 процент камайтирилишининг ўзи 0,5 миллиард сўм маблағ тежаш имкониятини беради.

Бу мисоллар иқтисодий тежаш натижасида тўпланган пул ва моддий ресурслар ҳисобига янада кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилиш мумкин эканлигини кўрсатади, бу эса, миллий даромаднинг тўхтовсиз ўсишини та'минлайди.

Республикамизнинг кўпчилик корхоналари меҳнат унумини ошириш, ишлабчиқаришда яшириниб ётган резервларни ахтариб топиш ва улардан фойдаланиш, хомаш'ё ва материалларни тежаб сарфлаш, ускуналардан самарали фойдаланиш натижасида маҳсулот таннархини камайтириш имкониятларига эга бўлдилар.

Бу йил Тошкент шаҳар ва область корхоналари Москва шаҳар ва Москва область корхоналари коллективларининг бошлаган ватанпарварлик ташаббусларидан намуна олиб, социалистик мусобақага қўшилиб, зиммаларига катта мажбуриятлар олдилар. Лекин, областимизнинг бирқанча корхоналари меҳнат унумини кўтариш ва таннархни камайтириш бўйича берилган вазифаларни ва маҳсулот ишлабчиқариш планини бажармаётирлар. Озиқ-овқат моллари саноати министрлиги корхоналари биринчи квартал планини 62 процент, кенг исте'мол саноати моллари министрлигининг корхоналари 40 процент бажардилар. Бинокорлик материаллари саноати министрлигининг корхоналари пландагига нисбатан 17,2 миллион дона кам ғишт бердилар.

Областимиз корхоналарида белгиланган иш нормаларини бажармаётган ишчиларнинг сони умумий ишловчилар сонининг жуда оз процентини ташкил қилади. Барча ишчилар томонидан иш нормаларининг бажарилишига эришиш маҳсулот ишлаб чиқаришни бирнеча юз миллион сўм миқдорида кўпайтириш имкониятини беради.

Республикамизнинг ҳарбир саноат корхонасида, ҳарбир қурилишида, транспортида, ҳарбир колхоз, совхоз, МТСларида 1954 йил халқ хўжалиги планини бажариш блан боғланган масалалар шу корхона ва ташкилотларнинг диққат марказида бўлиши керак. Маҳсулот таннархини камайтириш ва меҳнат унумини кўтариш масалаларига бепарво қараш ҳолларига хотима бериш лозим. Ишлабчиқариш планини бажаришда, меҳнат унумини кўтаришда, маҳсулот таннархини камайтиришда қанчалик кўп натижаларга эришсак, халқ исте'мол моллари давлат чакана нархларини яна камайтиришга шунча кенг имкониятлар вужудга келтирилади, халқнинг фаровонлиги янада ошади, халқ исте'мол молларининг мўлкўл қилишдан иборат буюк вазифа шунча тез ҳал этилади.

Ҳ. СОБИРОВ,
Иқтисодий фанлар кандидати.

Ҳарбир туп ғўзада мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил бўлишига эришайлик!

Пахтакорлар блан механизаторларнинг ҳамкорлиги

Суратда: МТС нинг илғор ремонтчиларидан **А. Салимбоев** (чапда) ва **Т. Маюсупов** ўртоқлар «СХМ-48М» пахта териш машинасини қатор оралари 60 сантиметр қилиб торайтириб экилган участкаларда пахта териш учун мослаштирмоқдалар.

Партия ва ҳукуматимиз пахтачиликдаги барча ишларни механизациялашга катта э'тибор бермоқдалар. Совет конструкторлари томонидан ишлаб чиқилган «СХМ-48» маркали пахта териш машинаси сўнгги йилларда кўп жиҳатдан такомиллаштирилди. Бу йилги пахта йиғим-терими мавсумида колхоз ва совхозларнинг пахта далаларида кўп миқдорда янги типдаги «СХМ-48М» маркали пахта териш машиналари ишлайди.

Суратда: **К. Холмуродов** (чапда) ва **К. Қодиров** ўртоқлар.

Ҳозир областимизнинг МТС ва совхозларида пахта териш машиналари ремонти қизғин давом этдирилмоқда. Машина блан пахта теришга тайёргарлик юзасидан бошланган социалистик мусобақада Оржоникидзе МТС инининг механизаторлари яхши натижаларга эришмоқдалар. МТС даги 54 та пахта териш машинасидан 40 таси ремонтдан чиқарилди. «СХМ-48» пахта териш машинасига подборшчиклар ўрнатилабошланди. МТС да ҳаммаси бўлиб 23 пахта териш машинаси подборшчик блан ишлайди, 10 та пахта териш машинаси қатороралари 60 сантиметр қилиб торайтирилган эгатларда ишлаш учун мослаштирилмоқда.

Механик-ҳайдовчилар ўз машиналарини сифатли ремонтдан чиқариб, йиғим-теримга тахт қилиб қўйганларидагина фидокорона меҳнат туфайли етиштирилган мўл пахта ҳосилини сра нобуд қилмай териб оладилар ҳамда олинган юксак социалистик мажбуриятнинг шараф блан бажарилишини та'минлайдилар.

Ўз олдиларида турган ана шу юксак ватанпарварлик бурчларини тўла англаган кўпгина механик-ҳайдовчилар шунга яраша иш қилмоқдалар. Жумладан, Оржоникидзе МТС инининг илғор механик-ҳайдовчиларидан К. Холмуродов, К. Қодиров, ўртоқлар ўз машиналарини сифатли ремонтдан чиқариб, ҳозир бошқа машиналарни ремонт қилишда ёрдам бермоқдалар. Қабул комиссияси бу ўртоқларнинг ишига юксак баҳо берди.

Оржоникидзе районидаги Сталин номли колхознинг ўртоқ Халилов бошчилик қилаётган 9-нчи бригада а'золари бу йил 82 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олганлар. Улар ана шу юксак мажбуриятни бажариш учун эрта кўкламдан бери механизаторлар блан ҳамкорликда ишлаб, барча ишларни ўз вақтида ва юқори сифатли ўтказилишини та'минладилар, ғўзаларнинг мўл ҳосил тўплашига эришдилар. Мўл ҳосил етиштиришга астойдил аҳд қилган бригаданинг азамат пахтакорлари август ойида ҳам ғўза парваришини қизғин давом этдирмоқдалар. Бу тадбир ғўзалардаги бўлиқ кўсаклар миқдорини кун сайин оширмоқда. Ҳозир бригаданинг ҳарбир туп ғўзасида 13—14 тадан кўсак етилмоқда. Бригада а'золари ғўза парваришини давом этдириш блан, пахта йиғим-теримига, айниқса машина блан пахта теришга пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. Машина блан пахта териш учун 50 гектар ер ажратилди. Ҳозир ана шу участкаларда катта тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Машиналар кириб борадиган йўллар ва улар буриладиган жойлар текисланмоқда. Ғўза баргларини сун'ий равишда тўкиш учун ишлатиладиган барча дориворлар ташиб келтирилди.

Суратда: Бригада бошлиғи **Т. Халилов** (чапда) ва бригада механиги **Р. Мирзаалиев** ўртоқлар пахтаси машина блан териладиган участкани кўздан кечирмоқдалар.

В. Салов фотоси.

Ғўза парваришининг сур'ати пасайиб кетди

Чиноз районидаги Ворошилов номли колхоз а'золари бу йил ҳар гектар ердан 23 центнердан пахта ҳосили етиштириш мажбуриятини олганлар. Лекин колхозда иш ана шу мажбуриятга мунособ равишда олиб борилмаётир.

Колхозда ғўза парвариши сифатсиз ўтказилмоқда, айниқса суғориш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Бу ҳол колхоз правлениесини ҳечбир ташвишга солмаётир. Колхозчиларнинг умумий йиғилишида август ойида ҳосилга-ҳосил қўшишни та'минлаш масаласи муҳокама қилингандан кейин ҳам ишда ўзгариш бўлмаётир. Чиқарилган қарор фақат қоғозда қолиб кетди. Колхоз раиси Галиев, партия ташкилотининг секретари Валиев ўртоқлар айрим бригада ва звенолардаги ғўзаларнинг бўйига ва кўкига қараб, хотиржам бўлиб юриптилар.

Т. Бўстонов бошлиқ бригадада аҳвол айниқса ёмон. Бригаданинг барча ердаги ғўзалари ўз вақтида сифатли парвариш қилинмаганлиги, суғорилмаганлиги ва нормал озиқлантирилмаганлиги сабабли уларда ҳосил жуда кам. Суғориш графиги доимо бажарилмай келмоқда.

Ўртоқ Турғун Нортоев бошлиқ 3-нчи бригадада сувдан тўғри фойдаланилмаётир. Шу бригаданинг ўртоқ Мажид Юсупов бошлиқ звеносида 8 гектар ердаги ғўза сувдан қолиб шона, гул ва ҳатто кўсакларини ташламоқда.

Қисқаси, колхозда ривожланишдан қолаётган ғўзаларни алоҳида парвариш қилишга э'тибор берилмаётир. Мавжуд трактор ва от-уловлар тўла ишга солинмаган. 1-нчи МТСнинг шу колхозда хизмат қилаётган ўртоқ З. Азимов бошлиқ трактор бригадаси ғўзани қўшимча парвариш қилиш юзасидан берилган графикни бажармаётир.

Колхозда звено бўлиб ишлаш принципи қўпол равишда бузилган. Звено а'золари биркитилган майдонларда ишламай, бригада бўйича умумлашиб ишламоқдалар. Колхозчилар қанча меҳнат куни ишлаганликларини билмайдилар.

Бу ерда оммавий-агитация ишлари ҳам яхши олиб борилмаётир. Агитаторлар колхозчилар ўртасида кундалик газета, журналларни ўқиб бериш ва деворий газета, «Жанговар варақа»ларни ўз вақтида чиқариш, илғорлар тажрибасини оммалаштириш ишларини олиб бормаётирлар. Колхозга келган кундалик маҳаллий ва марказий газеталар агитаторларга тарқатилмайди.

Ворошилов номли колхоз правлениеси ғўза парваришида юз бераётган камчиликларни тезда бартараф қилиши, айниқса ривожланишдан қолаётган ғўзаларни парвариш қилишга э'тиборни кучайтириши, звено принципини мустаҳкамлаб, меҳнатни тўғри уюштириш чораларини кўриши керак.

М. УСТАБОБОЕВ.

М. ЖУМАБОЕВ.

Мўл ҳосил учун кураш давом эттирилмоқда

Ўртачирчиқ районидаги Ильич номли колхознинг бултур ҳар гектар ердан 45 центнердан пахта етиштирган ўртоқ Т. Зокиров бошлиқ звено а'золари бу йил ҳар гектар ердан 70 центнердан пахта олиш учун курашмоқдалар.

Ғўза парваришида қилинган фидокорона меҳнат ўз самарасини кўрсатаётир. Жумладан ҳар гектар ерда 85 — 90 минг тупдан бўлиқ, серҳосил ғўза ўсмоқда. Ҳар туп ғўзада 12 — 14 тадан кўсак бор.

Звено а'золари гулни кўсакка айлантириш, кўсакларнинг тўкилишига йўл қўймаслик учун ғўзани август айида янада қунт блан парвариш қилиш зарурлигини яхши биладилар. Звенонинг уста сувчиси А. Йўлдошев ғўзани кеча-кундуз қондириб суғормоқда. Звенонинг бошқа а'золари лозим топилган жойларда чопиқ қилмоқдалар, бегона ўтларни йўқотмоқдалар.

М. АБДУКАРИМОВ.

Мирзачўлда орқада қолаётган муҳим соҳа

Ўтган йили қишда чорвачилик соҳасида бирқанча кўнгилсиз ҳодисалар юз берган эди. Бу ҳол район раҳбарларини анча ташвишлантирган ва уларга 1954 йилда чорвачилик соҳасида жиддийроқ иш кўриш лозим эканлигини кўрсатган эди.

Хўш, ўтган йилги аччиқ сабоқлардан кейин Мирзачўл районида чорвачилик соҳасида нималар қилинаётир? Районда жамоат чорвачилигини ривожлантириш, планни бажариш, чорва қишлови учун колхозларда қўтонлар, молхоналар, отхоналар ва бошқа бинолар қуриш, мавжуд биноларни ремонт қилиш юзасидан қандай тадбирлар амалга оширилди?

Район ижроия комитетининг қарорлар папкасини бирма-бир варақлаб кўрган киши чорвачиликни ривожлантириш соҳасида бир талай ишлар қилинган деб ўйлаши мумкин. Чунки район ижроия комитетининг шу йил январь ойидан бери бўлиб ўтган президиум мажлисларида жамоат чорвачилигини ривожлантириш масаласи 7 марта муҳокама қилинган ва ҳар сафар катта-катта қарорлар чиқарилган. Албатта бу қулоч-қулоч қарорларни ёзиш, машинкада кўп нусхада бостириш учун озмунча куч сарф этилмаган. Лекин чиқарилган қарорлар блан чорвачилик соҳасидаги планларни бажарилишини таққослаб қараганда, қарорларнинг ҳаммаси расмият учунгина чиқарилганини англаб олиш қийин эмас. Чунки жамоат чорвачилигини ривожлантириш плани мутлақо қониқарсиз бажарилмоқда.

Ҳозирги вақтда планнинг бажарилиши учун 969 бош қорамол, 66 бош эчки, 161 бош чўчқа, 3.581 бош қўй, 4277 та товуқ етишмайди. Район раҳбарлари чорвачилик соҳасида ўртача рақамларга таяниб иш қурмоқдалар. Район ижроия комитетининг раис ўринбосари ўртоқ А. Шокиров:

— Районда отлар бўйича план 71 та ошириб бажарилди, — дейди.

Аммо бу отлар бўйича план 10 та колхозда ортиғи блан бажарилган бўлса ҳам, қолган 7 колхозда план бажарилгани йўқ. Жумладан, Хрушчев номли колхозда 16 та, «Ленинизм» колхозида 10 та, Охунбобоев номли колхозда 9 та, «Чорвадор» колхозида 10 та от етишмайди.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорига мувофиқ чорвачиликни ривожлантириш плани 1 октябрьгача бажарилиши лозим. Аммо район раҳбарлари «ҳали вақт эрта, планни тўлдириб юборамиз, ўрни бор» деган кайфиятга берилиб, бу соҳада бирор жиддий иш қилмаётирлар. Ваҳоланки, райондаги колхозларда 2034 бош қўй сотиб юборилган, 1064 бош қўй сўйилган, 164 бош қўй «турли сабаблар» блан, 309 бош қўй айрим кишиларнинг айби блан йўқ қилинган. Чорвачиликнинг бошқа турлари соҳасида ҳам шундай аҳвол юз бериб келмоқдо. Аммо бу «йўқолган» қўй, эчки, сигир ва қорамолларнинг ўрнини тўлдириш, чорва планини тўла бажариш тўғрисида ҳанузгача жиддий ўйлаб кўрилмаган.

Мирзачўл районида чорванинг қишловига тайёргарлик, ем-хашак тайёрлаш, янги отхона, молхоналар қуриш, эски биноларни ремонт қилиш иши ҳам мутлақо қониқарсиз бажарилмоқда. Жумладан, райондаги колхозларда бу йил 27400 тонна хашак тайёрланиши лозим. Лекин Ленин номли, Маленков номли, Василевский номли, Охунбобоев номли колхозларда, ем-хашак тайёрлаш учун биринчи ва иккинчи МТСдан ажратилган 14 та трактор сенокосилкалари графикда кўрсатилганича пичан ўрмаётир. Кўп тракторлар турли сабаблар блан тўхтаб қолмоқда.

Чорва моллари, айниқса соғин сигирлар парвариши яхши эмаслигидан уларнинг маҳсулдорлиги пасайиб кетмоқда. Планга мувофиқ ҳарбир соғин сигирдан 700 литрдан сут соғиб олиниши лозим. Лекин ҳозиргача ҳарбир сигирдан ўртача 325, 8 литрдан сут соғиб олинган. Бу эса планнинг 46,6 процентини ташкил этади, холос.

Мирзачўл районида чорванинг қишлови учун 35 та отхона, 23 молхона. 4 та чўчқахона, 8 та товуқхона қуриш ишлари ҳам орқага суриб юборилаётир.

Умуман олганда Мирзачўл район ижроия комитети жамоат чорвачилигини ривожлантириш ҳақида қарорлар қабул қилаверади-ю, аммо қарорларнинг бажарилиши ҳақида қайғирмайди. Ўртоқ Шокиров бизга район ижроия Комитетининг Президиум мажлисларида қабул этилган қарорларнинг ярим ижрони текшириш ҳақида деб айтди. Лекин чорвачилик соҳасидаги қарорлар ҳам ва уларнинг ижроси ҳақидаги қарорлар ҳам ижро этилмаётир.

Босит ХАЛИЛОВ.

«Тошкент ҳақиқати» мухбири

Жут етиштирувчиларнинг намунали иши

Юқоричирчиқ районидаги «Правда» колхозининг Хегей Василий бошлиқ 5-нчи бригада а'золари бу йил 70 гектар ердаги жутнинг ҳар гектаридан 103 центнердан ҳосил етиштириш тўғрисидаги мажбуриятларини шараф блан бажариш учун курашаётирлар.

Бригаданинг ўртоқ Сон Алексей бошлиқ 2-нчи звено а'золари 17 гектар ернинг ҳарбир гектаридан 107 центнердан ҳосил олиш мажбуриятини олган эдилар. Улар ҳозир ҳамма ердаги жутни 3 марта комплекс парвариш қилдилар.

5-нчи бригадада звено бошлиғи ўртоқ Сон Алексейнинг ўзи агитаторлик қилади. У, бригада а'золари ўртасида КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорларини батафсил ишлаб чиқди. Колхозчилар июнь Пленуми қароридан тегишли хулоса чиқариб, амалий вазифаларни белгиладилар. Пленум қарорларидан руҳланган 2-нчи звено а'золари 107 центнер ўрнига ҳар гектар ердан давлатга 110 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олдилар. Улар ҳозир август ойининг қолган кунларида жут ўсимлиги парваришини давом эттирмоқдалар. Шу блан бирга жут йиғимтеримига тайёргарлик ишлари ҳам олиб борилмоқда.

Б. САРСЕНОВ.

Бирярим қути уруғдан 102,9 килограмм пилла

Ўртачирчиқ район Тўйтепа қишлоқ советидаги Каганович номли колхозда такрорий қурт боқиш агротехника қоидаларига мувофиқ равишда ўтказилмоқда. Колхоз пиллачилари қурт боқишда донгдор пиллачи Олияхон Султонованинг усулини қўлланиб, айниқса яхши натижаларга эришдилар.

Колхознинг ўртоқ Аваз Эрматова бошлиқ звеноси қурт боқишни асосан 19 кунда тамомлаб давлатга пилла топшириш планини бажарди.

Звено а'золари қурт боқишда зўр маҳорат кўрсатиб, 1,5 қути уруғдан 52,5 килограмм ўрнига 102,9 килограмм сифатли пилла олдилар.

Т. ЙУЛДОШЕВ,

А. ТОЖИМЕТОВ.

„Чирчиқсельмаш“ заводида

ИЛҒОР ЦЕХ

Транспорт цехининг коллективи давлат планини ошириб бажариш блан завод кўчма Қизил байроғини олти ойдан буён ўз қўлида сақлаб келмоқда

Яқинда цехда давлат автоинспекцияси томонидан техника кўриги ўтказилди. Цех ишчилари машиналарни озода тутганликлари ва машиналарни узоқ муддатгача ремонтсиз ишлатишда эришган ютуқлари учун кўчма Қизил байроқни яна ўз қўлларида сақлаб қолдилар.

ЎҚИШ ЁРДАМ БЕРДИ

Юзларча ёш ишчилар ишлабчиқаришдан ажралмаган ҳолда ўз билимини оширдилар. Бу, уларнинг мустақил ишлашига катта ёрдам берди.

Ўзларининг ишлабчиқариш малакасини оширганлардан Йўлдошев, Ключанский, Атакин каби ёш мутахассислар шу кунларда смена топшириқларини мунтазам равишда икки-уч баравар ошириб бажармоқдалар.

ИШЧИЛАР УЧУН ЛЕКЦИЯ

Корхонада ташкил этилган кино лекторияда ишчилар учун тез-тез турли темаларда лекция ўқиб берилмоқда. Яқинда «Фалсафий материализм», «Ишлабчиқаришда материалнинг роли», «Уйқу ва туш кўриш» каби темаларда лекциялар ўқилди.

Шу йил ичида ўқилган лекцияларни заводнинг ишчи, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан икки мингдан ортиқ киши тинглади.

ФОЙДАЛИ ЭКСКУРСИЯ

Завод ишчи, инженер-техник ходимларининг бир гуруҳи «Ташсельмаш» заводида бўлдилар. Ишчилар заводнинг барча участкаларини айланиб чиқдилар ва уларнинг меҳнатни уюштиришдаги тажрибалари ва новаторларнинг прогрессив иш методларини ўргандилар. Экскурсантлар ўз заводларига кўп нарсаларни ўрганиб қайтдилар.

ИШЧИЛАРНИНГ ДАМ ОЛИШИ

Касаба союз ташкилотининг путёвкаси блан биринчи ярим йил ичида заводнинг 120 ишчиси турли санатория ва дам олиш уйларига бориб келдилар. Буларнинг 31 таси республика дам олиш уйларида, етти киши Ватанимизнинг марказий санаторияларида, қолганлари эса область дам олиш уйларида дам олдилар.

Шофер Федосеев, кочегар Гафитуллин, ҳисобчи Корниенко каби ўртоқлар бепул йўлланма блан та'минландилар. Йил охиригача марказий санатория ва турли дам олиш уйларига яна 300 га яқин ишчи юборилади.

ФАХРИЙ МУКОФОТ

Коллектив томонидан ўзлаштирилган культиваторни ишлаб чиқаришда актив иштирок этган бир группа ишчи, инженер-техник ходимлардан 21 киши Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиғи блан мукофотланди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи 3-нчи цехнинг контролёри Грабарь, слесарь Суворов, мастер Турова ва шу цех план тақсимлаш бюросининг мудири Чуприна ўртоқларга топширилди.

АКТИВ ИХТИРО'ЧИЛАР

Чекуров, Чуенко ўртоқлар каби актив ихтиро'чи комсомолларнинг номини завод коллективи ҳурмат блан тилга олади. Уларнинг фақат кейинги ойлар ичидагина киритган рационализаторлик таклифларидан олтитаси амалга оширилди. Ишлабчиқаришга жорий қилинган бу таклифлар заводга 163 минг 200 сўмлик фойда келтирди.

Шунингдек Акулов, Васильчиков, Скрипник ўртоқларнинг ҳарбири ҳам 2—3 тадан таклиф киритдилар. Бу блан цехда меҳнат унуми ошди ва қишлоқ хўжалик машиналарини ишлабчиқариш анча тезлаштиришга ёрдам берди.

В. СКОРОДУМОВ.

Басилмаган хабарлар изидан

Редакциямизга келган хатларнинг бирида Тошкент область Чиноз район марказидан ўтадиган Самарқанд ва 1 Май кўчаларининг ёзда чанг, қишда лой бўлиб кетиши кўрсатилган эди. Редакция фактларни аниқлаш ва чора кўриш учун хатни район ижроия комитетига юборган эди.

Меҳнаткашлар депутатлари Чиноз район совети ижроия комитетининг раиси ўртоқ Қолдибаевнинг редакцияга хабар қилишича хатда кўрсатилган фактлар тўла тасдиқланган. Ҳозир Самарқанд ва 1 Май кўчаларини ремонт қилиш учун 2 та булдозер, 2 та скрепер ва 1 та йўл тузатиш машинаси ҳамда 15 та авто самосвал машиналари ажратилган ва кўчаларни ремонт қилиш бошланган. Шунингдек райондаги бошқа серқатнов кўчаларни тузатиш ҳам планлаштирилган.

АГРОНОМ МАСЛАҲАТИ

Ёзда ғўза остига кўпроқ беда экайлик

СССР Министрлар Совети ва КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССРда 1954—1958 йилларда пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорида пахтачиликни янада ривожлантиришнинг жанговар программаси чизиб берилган.

Бу қарорга мувофиқ республикамизда 1958 йилда ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосилини 28,8 центнерга етказиш кўзда тутилади. Областимиз республика пахтачилигида анчагина салмоқли ўринни эгаллайди. Демак пахта ҳосилини зўр бериб ошириш вазифасини бажаришда областимиз ҳам катта ҳисса қўшиши керак.

Ма'лумки, Ўзбекистон шароитида, я'ни бўзтупроқ ерлардаги суғориладиган пахтачиликда беда-пахта олмошлаб экиш катта аҳамиятга эгадир. Пахта ва беданинг олмошлаб экилиши туфайли пахта ҳосили 30—50 процент ва ундан ҳам кўпроқ ошади. Агар олмошлаб экишда бедага аралаштириб кўпйиллик юмшоқ пояли ғалласимон ўтлар: райграс, ёжа каби экинлар экилса пахта ҳосили янада ошади.

Шунинг учун бедачиликка аҳамият бериш—уни агротехника қоидаларига тўла риоя қилинган ҳолда экиш ва парвариш қилиш керак.

Область колхозларида ҳар йили минглаб гектар ерларга беда экилади, бунинг учун талай меҳнат, уруғлик ва маблағ сарфланади. Лекин беда майдонлари планда мўлжаллангандай бўлиб турмайди. Бунинг сабаби шуки, янги экилган бедалар майсасининг кўпи қиш кунлари совуқ уриб ёки баҳорда қатқалоқ, нам етишмаслик ва бошқалар туфайли нобуд бўлади.

Одатда беда кузда жуда кеч экилмоқда. Чунки беда учун ажратилган далалар кўпинча экишнинг энг қулай муддатларида ғўза блан банд бўлади. Далалар октябрь, кўпинча эса ноябрьда ғўзадан бўшайди. Натижада беда октябрь, ноябрь ойларидагина экилади.

Кузда кечикиб экилган беда, ҳамавақт ҳам яхши ҳосил бермайди. Чунки у қишгача яхши ўсиб, бақувват бўлиб ололмайди, шунинг учун қиш қаттиқ келганда уни қисман, ба'зан эса бутунлай совуқ уруб кетади. Бу беда баҳорда сийрак, нимжон бўлиб чиқади, бегона ўт остида қолиб, айрим пайтларда бутунлай йўқ бўлиб кетади.

Март, апрельда экилган бедалар эса одатда қатқалоқдан, ба'зан ерда нам бўлмаслигидан ўсмай қолади, бегона ўтлар босиб кетади, ҳашаротлардан зарарланади. Бунинг устига баҳорда бутун куч чигит экиш блан банд бўлиб, униб чиққан бедалар кўпинча парвариш қилинмай қолади.

Шунинг учун бедани ёзги муддатларда экиш энг қулай давр ҳисобланади. Ёзда кўкариб чиққан беда майсалари бегона ўт ва зараркундалардан деярлик зарарланмайди. Улар поя ва илдизларини яхши ривожлантириб, қишгача анча бақувват бўлиб олади ва илдизида озиқ моддаларни ҳам тўплаб улгуради. Натижада беда қишни яхши ўтказади, баҳорда бақувват ва қалин бўлиб ўсиб, бегона ўтлардан илгари ўзини тутиб олади. Нормал қалинликда ва бегона ўтдан тоза бўлган бу беда биринчи йилданоқ мўл ва сифатли ҳосил берабошлайди, ҳамда тупроқ унумдорлигининг оширишга анча яхши та'сир кўрсатади. Бу беданинг иккинчи ўримидан шу йилнинг ўзидаёқ уруғлик олиш мумкин.

Бизнинг шароитда ёзда бедани фақат ғўза блан банд бўлган ерларгагина экиш мумкин. Бунда беда ўсиб турган ғўза остига экилади.

Областимизнинг илғор колхозлари, масалан, Янгийўл районидаги Сталин номли, Мирзачўл районидаги Ленин номли, «Октябрь» колхозлари, Сирдар'ё районидаги Охунбобоев номли, Оққўрғон районидаги Ленин номли, «Ленинобод» ва бошқа кўпгина колхозлар беда экишнинг бу янги усулини дадиллик блан қўлланиб катта ютуқларга эришаётирлар.

Оққўрғон районидаги Ленин номли ва «Ленинобод» колхозлари 12 йилдан бери ёзда ўсаётган ғўза остига беда экиб келди. Колхозлар бу бедани иккинчи йилдаёқ 3-4 марта ўриб 50-60 центнердан қуруқ беда олмоқдалар.

Тажриба бедани ёзда 15 августдан бошлаб 5—10 сентябрьгача экиш ма'қул эканини кўрсатди ва бунинг агротехникасини ҳам белгилаб берди.

Беда экиш учун ажратилган пахта даласининг ери бегона ўтдан тоза ва юмшоқ, майда кесакли ҳолатда тутилади. Беда экишдан бироз олдин унинг ҳар гектарига 250 килограммдан суперфосфат солиниб, кейин суғорилади. Тупроқ етилиши ҳамоноқ ғўза қатор оралари культивация қилиниб, сўнгра беда уруғи сепилаверади. Беда уруғи қаторнинг кўндалангига қўлда чочилади. Ҳар гектар ерга оширилган нормада, я'ни 15—17 килограммдан уруғ сепилади. Ғўзанинг кейинги суғориш пайтида беда қўшимча нам блан та'минланиб, яхши ўсаверади. Бундай далалардаги ғўзапоялар кузда эмас, балки баҳорда қўл блан суғирилиб олинади ва шундан кейин бедапоя бороналанади. Ғўза остига экилган беда униб чиқиши блан ғоят қулай шароитда ўсади. Нормал ўсган ғўза, ерни ва беда майсаларини ёзнинг иссиғидан яхши сақлайди, ердаги намнинг буғланиб кўтарилиши камаяди.

Кузда юлинмай қолган ғўзапоялар ерга тушган қорни ушлаб қолади, ўсимликни қаттиқ изғиринлардан сақлайди. Ерда нам кўп тўпланганидан беда баҳорда суғорилмаса ҳам жуда яхши ўсиб кетаверади. Бедани ёзда экиш ишчи кучини анча тежайди ва кўклам ишларини енгиллаштиради.

Оққўрғон районидаги колхозлар бедани ёзда экиш йўли блан ўзларида еттидалали олмошлаб экишни жорий қилишга эришдилар. Беш далага чигит экилади, икки далада беда ўстирилади. Бедадан бўшаган бир далага чигит экилса, ғўзадан чиққан бир далага беда экилади. Шундай қилиб, бир ерга олти йил эмас, балки беш йил ғўза экилиб, олтинчи йилда беда экилади.

Мирзачўл районидаги Ленин номли, «Октябрь» колхозлари ўсиб турган ғўза остига беда экиб анча ютуқларга эришмоқдалар.

Ма'лумки, Мирзачўл колхозларининг ери шўрхок ва қисман ботқоқлик бўлгани учун бу ерларга куз ва баҳорда экилган бедаларни ундириб, кўкартириб олиш анча қийин. Чунки бу пайтларда ернинг бирмунча ботқоқланиши ва шўрининг ер бетига чиқиши натижасида майсанинг кўпи нобуд бўлади.

Ўртоқ Брухтий раислик қилаётган «Октябрь» колхозининг шўрхок ерларга беда ва ўт экиб мўл ҳосил етиштириш тажрибаси диққатга сазовордир.

«Октябрь» колхозида беда кўп йиллардан бери ўсаётган ғўза остига экилиб келмоқда. Беда ҳамавақт юмшоқ пояли кўпйиллик ўтлар блан аралаш ҳолда экиб ўстирилмоқда.

Шўрхок ва ботқоқли ерларда ёз охири ва куз бошларида сизот сувлари анча пастга тушган бўлади. Ана шу нарса «Октябрь» колхозининг бедани ёзда ўсиб турган ғўза остига экиши учун катта туртки бўлди. Бу даврда ерга сепилган беда уруғи ер шўрининг ҳалокатли та'сирига дуч келмайди, сизот сувларидан зарарланмайди, уруғ текис униб чиқиб яхши ўсади ва ҳатто ўз танасидан сувни буғлатиши туфайли ернинг мелеоратив ҳолатини ҳам яхшилайди.

Шунинг учун «Октябрь» колхозида ҳар гектар ердан 80 центнердан, айрим бригадаларда эса ҳатто 100 центнердан беда ҳосили олиниб келинмоқда.

Колхоз бедани ёзда экиш ва экинни қунт блан парвариш қилиш туфайли ўз чорвасини етарли хашак блан та'минлаб келмоқда. Ленин номли колхоз ҳам бедани ёзда экиб яхши натижаларга эришмоқда.

Бу йил областимиз колхозлари анча ерга бедани ёзда, ўсиб турган ғўза остига экишлари керак. Беда экиш даври бошланди, бир кунни ҳам бекор ўтказмай бедани вақтида экиб олиш керак. Бу тадбир шубҳасиз яхши натижа беради.

Бедани ёзда ўсиб турган ғўза остига экиш — пахта ва беда ҳосилини оширишнинг энг яхши шартларидан биридир.

Агроном Л. **ПРОКУДИН.**

Эрнст Тельман ёвузларча ўлдирилган куннинг 10 йиллиги

БЕРЛИН, 18 август. (ТАСС). Берлинда чиқадиган демократик газеталар бугун Германия Коммунистик партияси ва немис ишчилар синфи раҳбари Эрнст Тельманнинг гитлерчилар томонидан ёвузларча ўлдирилганига 10 йил тўлишини нишонламоқдалар.

«Нейес Дейчланд» газетаси «Тельманнинг иши яшамоқда, бу — ўлмас иш-дир» деган сарлавҳали бошмақола босиб чиқарди. Шунингдек газета Эрнст Тельман ҳақида бирқанча бошқа материаллар ҳам чиқарди «Юнге Вельт», «Трибюне», «Берлинер цейтунг» ва бошқа газеталар ҳам Эрнст Тельман ёвузларча ўлдирилган куннинг 10 йиллигига бағишланган мақолалар э'лон қилдилар.

Бугун Берлиндаги Фридрихофельде қабристонида революцион ишчилар ҳаракати курашчиларининг қабрига демократик партиялар, оммавий ташкилотлар ҳамда Берлин корхоналари меҳнаткашларининг коллективлари номидан гулчамбарлар қўйилди.

Эрнст Тельманнинг ёвузларча ўлдирилганига ўн йил тўлиши муносабати блан тантанали мотам мажлиси

БЕРЛИН, 19 август (ТАСС). Кеча Бухенвальдда (Веймар яқинида) Эрнст Тельманнинг фашист жаллодлар томонидан ёвузларча ўлдирилганига ўн йил тўлиши муносабати блан ГБСП Марказий Комитети ва ГБСП округ раҳбарлигининг тантанали-мотам мажлиси бўлди. Мажлисда ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг а'золари К. Ширдеван ва Ф. Эльнер, ГБСП марказий Комитетининг а'золари, Э. Тельманнинг бева хотини Роза Тельман, қаршилик кўрсатиш антифашистик ҳаракат курашчилари комитетининг раиси О. Гешке, демократик партиялар ва оммавий ташкилотларнинг вакиллари, Хитойдан, Болгариядан, Венгриядан, Польшадан, Чехословакиядан ва Франциядан келган қаршилик кўрсатиш антифашистик ҳаракат курашчиларининг делегациялари ҳозир бўлдилар.

Шунингдек, мажлисда Совет Иттифоқининг ГДР даги фавқулодда ва мухтор элчиси Г. М. Пушкин ва халқ демократияси мамлакатларининг ГДРдаги элчихоналари ва миссиялари вакиллари ҳам бор эди.

Мажлисда ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг а'золари К. Ширдеван Эрнст Тельман хотирасига бағишланган доклад қилди.

Вьетнамда ҳарбий асирларни айирбошлаш

ШАНХАЙ, 18 август (ТАСС). Вьетнам информация агентлигининг бугун хабар беришича, Вьетнам Халқ армияси томонидан репатриация қилиш учун Вьет-Три ва Сам-Сон пунктларига (Тань-Хоа вилояти) етказиб бериладиган француз ҳарбий асирлари орасида 280 та офицер, шу жумладан генерал де Кастри, полковниклар Лаланде, Лангле ва Транкарлар ҳам бор, улар Диен-Биен-Фу да асир олинган эдилар.

Вьен-Трига етказиб бериладиган ҳарбий асирлар сони 4.910 кишидан иборат бўлиб, улар орасида европали ва африкали 4.590 киши ҳамда вьетнамли 320 киши бор.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ХХРнинг қонуний ҳуқуқлари тиклансин!

БАНГКОК, 16 август. (ТАСС). Газеталарнинг хабар беришича, БМТ Бош Ассамблеясининг раиси Вижайя Лакшми Пандит Сингапурда ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиқиб, БМТ да Хитой Халқ Республикаси ҳуқуқларининг тикланиши халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатишга ёрдам берар эди, деган. Вижайя Лакшми Пандит ба'зи доираларнинг улуғ давлатлар якдиллиги принципига путур етказиш мақсадида БМТ Уставини ўзгартириш йўлидаги уринишларига қарши қат'ий фикр билдирган.

Американлилар томони Кореяда яраш тўғрисидаги битимни бузмоқда

Генерал Ли Сан Чонинг норозилиги

ПЕКИН, 18 август (ТАСС). Синьхуа агентлиги мухбирининг Кэсондан билдиришича, кеча яраш бўйича ҳарбий комиссия мажлисида корейс-хитойлар томонининг вакили генерал-лейтенант Ли Сан Чо американлилар томонининг яраш битими бажарилишини кузатувчи бетараф комиссияга қарши қилган янги иғвогарлик ҳаракатлари муносабати блан қат'ий норозилик билдирган.

Ли Сан Чо 9 ва 10 августда американлилар томони Каннинда, Куньсанда, Сеулда ва бошқа шаҳарларда бетараф комиссияга қарши «намойишлар» ташкил этганлигини кўрсатиб ўтган. Американлилар томони Пусанда ва Куньсанда инспекция группаларининг а'золарига қилинган ҳужум муносабати блан шу вақтгача ҳечқандай чоралар кўргани йўқ ва бу ҳақда яраш бўйича ҳарбий комиссияга ҳечқандай изоҳ топширгани йўқ.

Американли қўмондон генерал Хэлл АҚШ блан Ли Син Ман ўртасидаги музокараларда қатнашиб, Вашингтондан қайтиб келиши бланоқ, яраш битимининг бажарилишини кузатувчи бетараф комиссия «тарқатиб юборилиши» лозим деб баён этганлиги тасодифий бир ҳол эмас, деган. Сўнгра Ли Сан Чо Американлилар шу блан лисинманчилар армиясининг қуроллантирилишини тезлатиш, Кореядаги ярашни беқарор қилиш ва Осиёда кескин вазият вужудга келтириш мақсадида Кореяга қўшимча суратда ҳарбий воситалар етказиб бериш учун ўзларига эркинлик туғдиришга уринмоқдалар.

Шунингдек, генерал Ли Сан Чо яраш тўғрисидаги битимнинг 10 августда американлилар томонидан бузилганига қарши норозилик билдирган. Американли ҳарбий хизматчилар Мундунни яқинидаги демилитаризация қилинган ва корейс-хитойлар томонининг контроли остида бўлган зонага бостириб кириб, корейс-хитойлар томонининг граждан полициячиларига ҳужум қилганлар ва улардан иккитасини ярадор қилганлар.

Американлилар томони, деган Ли Сан Чо, қонунга хилоф бўлган бу хил ҳаракатларни дарҳол тўхтатиши ва бу можароларга аралашган ўз ҳарбий хизматчиларини жазолаши ҳамда бундай можароларнинг такрорланмаслигини та'минлаши лозим.

ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯ МОНОПОЛИЯЛАРИ БЛАН АМЕРИКА МОНОПОЛИЯЛАРИ ЎРТАСИДА КОНКУРЕНЦИЯ КУРАШИ

БЕРЛИН, 19 август. (ТАСС). Матбуотда босилиб чиққан хабарларга кўра, мол сотиш бозорлари учун инглиз ва француз компанияларига қарши қаттиқ конкуренция кураши олиб борувчи ғарбий герман монополиялари кейинги вақтларда ўз ҳомийлари бўлган американлиларнинг позицияларига ҳам ҳужум бошлаганлар. Америка капитали ҳукмронлик қилаётган Яқин Шарқ ва жумладан Саудия Арабистони ғарбийгерман монополияларининг экспансия об'ектларидан биридир.

Яқинда Рейн ва Рур саноатчиларининг органи бўлган «Индустри-курир» газетаси Ғарбий Германия ва Америка фирмаларининг Саудия Арабистонидаги конкуренция кураши ҳақида мақола босиб чиқарди. Газета Саудия Арабистонининг ҳукумати Америка фирмаларидан бири блан тузилган шартномани бекор қилди, чунки у фирма томонидан таклиф этилган шартлардан норози эди, деб хабар қилади. Ғарбий Германия саноатчилари бундан дарҳол фойдаландилар ва қулайроқ шартларни таклиф этдилар. Натижада Саудия Арабистони ҳукумати Ғарбий Германиянинг «Ганза шталь экспорт» (Дюссельдорф) ва «Бергер тифбау» (Франкфурт—Майн) деган иккита қурилиш фирмаси блан шартнома тузган.

ЭЙЗЕНХАУЭРНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ВАШИНГТОН, 18 август (ТАСС). 17 августда ўтказилган матбуот конференциясида президент Эйзенхауэр «Европа армияси» тўғрисидаги шартномага Франция томонидан киритилган тузатишлар ҳақида ўз фикрини айтишдан бош тортди. Лекин у, бундай тузатишлар шартномани ратификация қилиб бўлган мамлакатларнинг парламентлари томонидан мазкур шартноманинг яна муҳокама қилинишини талаб этмайди, деган фикрни билдирди. У шунинг ўзи блан Франция томонидан киритилган тузатишлар «Европа армияси» тўғрисидаги шартноманинг моҳиятини ўзгартирмаяжагини э'тироф этди.

Эйзенхауэр Тайвань тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтди. У бундан буён ҳам АҚШ нинг 7-нчи флоти зиммасига шу хитой территориясининг американлилар томонидан оккупация қилинишини та'минлаш вазифаси юкланади, деб кўрсатди.

Эйзенхауэр компартияни тақиқлаш тўғрисида конгрессда қабул қилинган қонун проекти тўғрисида ўз фикрини айтиб, уни қониқарли деб топди. Шундай бўлса ҳам, у бундай қонун проектининг қабул қилиниши муносабати блан ўзи ҳам бирмунча саросимага тушиб қолганлигини э'тироф этди. Кишиларнинг граждан ҳуқуқлари тўғрисида ғамхўрлик қилишни давом эттирган бир вақтда, деди у, компартияни қандай қилиб тақиқлаш мумкинлигини тушуниш қийин.

АМЕРИКА ЭЛЧИСИНИНГ СУРИЯ ИЧКИ ИШЛАРИГА АРАЛАШУВИГА ҚАРШИ

БАЙРУТ, 19 август (ТАСС). Байрут радиосининг ва «Ал-жарида» газетасининг хабар беришича, Американинг Суриядаги элчиси Дамашқдаги халқаро ярмаркада Хитой Халқ Республикасининг иштирок этишига қарши яқинда расмий норозилик билдирганлигини Сурия ма'мурларининг расмий вакили э'тироф этган.

Сурия матбуоти Америка элчисининг бундай ҳаракатини Суриянинг ички ишларига аралашиш деб характерлайди. «Оддий кишилар, — деб ёзади «Ал — файха» газетаси, — бу хил демаршлар ёки норозиликлар мамлакатнинг миллий суверенитетига анча путур етказади, деб ҳисоблайдилар».

«Ас-сарҳа» газетаси шу муносабат блан бундай деб ёзади: «АҚШ вакили мустақил мамлакатга юборилган. Шу сабабли Америка бу хил ҳаракатлардан воз кечиши лозим. Америкадан кўра коммунистик Хитой биз, араблар учун яхшироқдир, чунки Хитой империалистик оккупацияга ва халқларнинг камситилишига қарши курашмоқда. Шунинг учун ҳам биз Хитойни Дамашқдаги халқаро ярмаркада қатнашишга таклиф этдик».

Газета мақоланинг охирида бундай деб ёзади: «Ҳукумат Хитой блан мумкин қадар тезроқ дипломатик муносабатлар ўрнатиши лозим».

ДАВЛАТ МАЛИЙ ТЕАТРИНИНГ ПОЛЬШАДА БЎЛИШИ

ВАРШАВА, 19 август. (ТАСС). Ленин орденли Давлат академик Малий театрнинг Польшадаги гастрольлари тугади. Кеча Варшавадаги Давлат поляк театри биносида сўнгги спектакль бўлди — Грибоедовнинг «Ақллилик балоси» номли ўлмас комедияси кўрсатилди. Тамошабинлар спектаклни самимий кутиб олдилар.

Театр бир ой давомида Варшавада, Краковда, Сталиногрудда, Врацлавда, Познаньда ва Лодзьда 36 спектакль қўйди, шунингдек ишчи ва қишлоқ клубларида ҳамда маданият уйларида тамошалар кўрсатди. Театр артистлари Белосток ва Люблин меҳнаткашлари учун, Новая Гутада В. И. Ленин номидаги металлургия комбинати қурувчилари ва аҳоли учун, бирқанча деҳқончилик ишлаб-чиқариш кооперативларининг деҳқонлари учун, Поляк Қўшини солдат ва офицерлари учун 30 концерт бердилар. Театрнинг спектакль ва концертларини ҳаммаси бўлиб 70 мингдан кўпроқ киши тамоша қилди. Совет артистлари ҳамма жойда энг қадрдон меҳмонлар сифатида кутиб олинди.

Марказий ва маҳаллий матбуот Малий театр артистларининг маҳоратига юксак баҳо берадиган мақола ва рецензияни босиб чиқармоқда. Малий театр артистларининг Польшада бўлиши поляк-совет дўстлигининг ёрқин намойишига айланди, совет ва поляк халқлари ўртасида маданий ҳамкорликнинг янада мустаҳкамланишига ёрдам берди.

РУМИНИЯ ҲУКУМАТИДА ЯНГИ ТАЙИНЛАР

БУХАРЕСТ, 19 август (ТАСС). Руминия Халқ Республикаси Министрлар Совети раиси Георгиу-Дежнинг таклифи блан Буюк миллат мажлисининг президиуми Иосиф Кишиневский, Киву Стойка ва Александру Могиорошни Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосарлари қилиб тайинлади. Эмиль Боднараш, Мирон Константинеску ва Петре Борила Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари қилиб тайинланди.

ЯНГИ ЧЕХОСЛОВАК КИНОФИЛЬМЛАРИ

ПРАГА, 19 август. (ТАСС). Чехословакияда бирқанча янги фильмлар яратиш устида иш олиб борилмоқда.

Масалан, режиссер Отакар Вавра «Ян Гус» деган рангли тарихий фильмни суратга олаётир. Чех классиги Алоиз Ирасекнинг «Псоглавци» деган романи асосида тарихий фильмни суратга олиш давом этмоқда. Бу фильмда 17 асрнинг охирларида Ғарбий Чехияда деҳқонларнинг қўзғолони ҳикоя қилинади.

Режиссерлардан Карел Стекли ва Вацлав Кршкалар ҳам янги кинофильмларни суратга олаётирлар. Режиссёр Карел Стекли ўзи яратаётган фильм учун И. Тилнинг «Страконицли қўшнайчи» пьесасининг сюжетини танлаган.

Рижссёр Кршка халқ сан'ати арбоби Фран Шрамекнинг «Кумуш шамол» номли романи асосидаги фильмни суратга олиб бўлаётир. Шу блан бир вақтда Кршка буюк чех композитори Берджих Сметананинг ҳаёти ва ижодига бағишланган «Менинг ҳаётимдан» деган рангдор фильмни суратга олабошлади.

Шунингдек бу йил бирқанча кинокомедия яратилади.

Словакия киноходимлари Давлат мукофоти лауреати Франтишек Гечконинг урушдан кейинги даврда Словакия қишлоқларининг ҳаёти тўғрисидаги «Ёғоч қишлоқ» романи асосидаги фильмни суратга олмоқдалар. Бу фильмни яратиш устида ёш режиссёр Андрей Летрих ишламоқда.

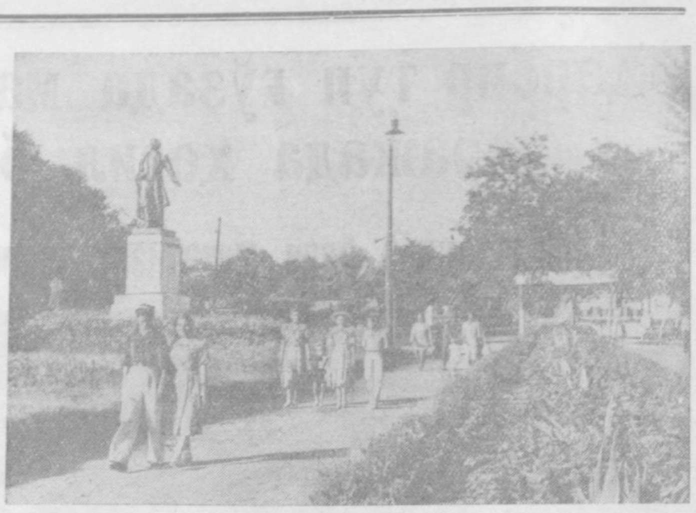

Суратда: Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида.

В. Салов фотоси.

Ўзбекистон VIII спартакиадасида

Тошкент спорт базаларида республика VIII спартакиадаси программаси бўйича мусобақалар давом этди.

Тошкент, Қорақалпоғистон ва бошқа областьларнинг 300 га яқин энг кучли енгил атлётикачилари команда биринчилиги ва республика чемпиони номини олиш учун қизғин курашдилар. 800 метрга югуриш бўйича финаль мусобақада эркаклар командаси ўртасида фарғонали А. Козленко финишга биринчи бўлиб келди. Кейинги уч ўринга Я. Хакимов, И. Кузьмин ва Х. Содиқовлар (Тошкент) эга бўлдилар.

5000 метрга бўлган югуриш тамошабинларни жуда қизиқтирди. Бунга республиканинг энг кучли югурувчилари қатнашдилар. А. Григоренко (Тошкент) старт берилиши бланоқ ҳаммадан олдинда югурабошлади. Броқ А. Чихонин (ЎзССР терма командаси) ундан олдинга ўтиб кетди. Учинчи бўлиб Т. Исмоилов келар эди. Финишгача 800 метр қолганда Исмоилов энг олдинда кетаётган Чихониндан ўзиб кетишга қаттиқ ҳаракат қилди. Аммо Чихонин ҳам бўш келмади. Шунга қарамасдан кейинги доирада Исмоилов ҳаммадан ўзиб кетди ва финишга биринчи бўлиб етиб келиб, янги республика рекордини қўйди. А. Чихонин иккинчи ўринга эга бўлди. Н. Любин (Фарғона) учинчи ўринни олди.

Югуриб келиб узунликка сакраш мусобақасида тошкентли спортчи А. Миронина янги республика рекордини қўйди. Иккинчи ўринни Т. Бондоренко (Самарқанд), учинчи ўринни Н. Борисова (ЎзССР терма командаси) эгаллади.

Югуриб келиб баландликка сакраш мусобақасида биринчи ўринни Ю. Красильников (ЎзССР терма командаси) олди. У 180 сантиметр баландликдан сакради. Иккинчи ва учинчи ўринларни А. Михайлов (Тошкент области) ва В. Дмитриенко (Тошкент шаҳри) олдилар.

Ядро иргитиш мусобақасида фарғонали А. Осипов биринчиликни, Ўзбекистон ССР терма командасининг вакили Г. Брушко иккинчи ўринни, Блинников (Қорақалпоғистон АССР) учинчи ўринни олди.

«Спартак» сув станциясида сувда тўп ўйини мусобақаси бўлди. Биринчилик учун ўзаро қаттиқ курашган Андижон ва Наманган командаларининг ўйини 6:6 ҳисоби блан дуранг бўлди. Сурхондар'ёлилар 3:2 ҳисоби блан қашқадар'ёлилар устидан ғалаба қозондилар. Кейин яна учрашув бўлди. Тошкент командаси 14:1 ҳисоби блан андижонлиларни, фарғоналилар 20:0 ҳисоби блан хоразмлиларни, самарқандлилар 6:2 ҳисоби блан сурхондар'ёлиларни, бухоролилар 7:1 ҳисоби блан қорақалпоғистонлиларни ютдилар.

Сузиш мусобақаси қизғин кураш вазиятида ўтди. 200 метр масофага сузишда хотин-қизлар командаси ўртасида Ўзбекистон ССР терма командасининг вакили Гончаренко яхши натижага эришди. Эркаклар командаси ўртасида самарқандли Бобилев муваффақият қозонди. 4х100метрга эркин сузиш бўйича Ўзбекистон ССР терма командаси биринчиликни олди.

Баскетбол мусобақасида Тошкент область командаси ҚҚ АССР устидан 71:21; Тошкент шаҳри Андижон устидан 89:31; Наманган командаси сурхондар'ёлилар устидан 60:41; самарқандлилар фарғоналилар устидан 53:47 ҳисоби блан ғалаба қозондилар.

Хотин-қизлар командаси бўйича тошкентлилар хоразмлилар устидан 115:1; Самарқанд командаси ҚҚ АССР устидан 64:12; Бухоро командаси Тошкент область командаси устидан 64:27 ва андижонлилар қашқадар'ёлилар устидан 80:15 ҳисоби блан ғолиб чиқдилар.

Округ офицерлар уйида гимнастикачилар мусобақаси давом этди.

Спартакиада давом этмоқда.

СУД ЗАЛИДАН

Товламачи жазоланди

Амир Чинозбеков 1951 йили қамоқдан келгач хотини Жаҳоной Латиповани уйдан ҳайдаб юборади. 1952 йилда Қуйичирчиқ район Гул қишлоқ советидаги «Коммунизм» колхозида яшовчи Лутфи Исмоиловага ЗАГСдан ўтмасдан уйланади. Броқ, хотинбоз Чинозбеков Исмоилованинг «айбини» ҳам топиб, ундан ҳам ажралади.

Шундан сўнг Чинозбеков Қуйичирчиқ район Чўқоғон қишлоқ советидаги «Путь к коммунизму» колхози территориясидаги мактабнинг 7-нчи синф ўқувчиси Хосият Носировага «севги» изҳор қилади. У, балоғатга етмаган қизни ЗАГСдан ўтказмай хотинликка олади. Шу йил 21—22 июльда Чиноз районида Тошкент область судининг жиноят ишлари бўйича судлов коллегиясининг очиқ суд мажлиси бўлиб, бунда Амир Чинозбековнинг жиноий ишлари кўрилди. Судда айбдор Чинозбеков қилмишларига иқрор бўлди.

Судда аниқланишича Чинозбеков 1947 йили Андижон область Ленин районида халқ маорифида ишлаган даврида Турдихон Тешабоевага уйланган экан. У, Тешабоевани ҳам бир бола кўргандан кейин ҳайдаб юборган.

Суд хотин-қизларга нисбатан бой-феодальларча муносабатда бўлган Амир Чинозбековни 5 йил ахлоқ тузатиш меҳнат лагерига юборишга ва жазони ўтаб чиққандан кейин 2 йил сайлаш ва сайланиш ҳуқуқидан маҳрум қилишга ҳукм қилди.

Тарихий ёдгорликлар ҳазинаси

Пионерлар саройининг панжарали деворлари ёнидан юриб ўтгач, Ленин кўчаси блан Сталин кўчаси бурчагида бир қаватли бинони кўрасиз. Бу бинонинг деворига ўрнатилган мемориал лавҳада қуйидаги сўзларни ўқийсиз:

«1905 йилги Умумроссия забостовкаси қуроллик қўзғолонга айланиб кетиб, чор ҳукуматини қўрқитиб юборди. 17 октябрьда подшо ён берди ва манифест чиқарди. Аммо чор ҳукумати 19 октябрьдаёқ Тошкент шаҳар думаси ёнида митингга тўпланган тинч ишчиларга қарата ўт очди.

Ўрта Осиё темирйўл мастерскойида қозончи ёрдамчиси бўлиб ишловчи А. А. Королевский ва майда савдогар Александр Ахумянц ҳалок бўлди. 100 дан ортиқ киши ярадор бўлди ва казаклар томонидан калтакланди.

1905 йил революцияси курашчиларига шон-шарафлар бўлсин».

Бу — Ўрта Осиё меҳнаткашларининг шонли тарихидан бир саҳифадир.

Деворига ана шу мемориал лавҳа ўрнатилган бинода Ўзбекистон Фанлар Академиясининг Шарқшунослик институти жойлашган бўлиб, институтда Ўрта Осиё халқларининг минг йиллик тарихини акс эттирувчи ҳужжатлар ҳамда шу минг йиллар мобайнида ўзбек, тожик ва бошқа Шарқ халқларининг энг яхши фарзандлари томонидан яратилган тарих, адабиёт, философия, медицина, альхимия ва бошқа фанларга оид қўлёзма асарлар тўпланган.

1870 йилда улуғ рус халқининг илғор вакиллари Тошкентда халқ кутубхонасига асос солдилар. Шу кутубхона ҳузурида шарқ қўлёзмалари бўлими ҳам бор эди. Аммо шарқ қўлёзмаларининг сони Октябрь революциясигача жуда секин ўсди. Масалан, 1895 йилда бу бўлимда ҳаммаси бўлиб 90 томли қўлёзма бўлган бўлса, 1912 йилда қўлёзмалар миқдори зўрға 231 га етди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясигача ҳам қўлёзмаларни жуда кўп миқдорда сотиб олиш имконияти бўлгани ҳолда, бу қўлёзмаларни сотиб олиш учун кутубхонада маблағ йўқ эди.

Октябрь революциясининг ғалабасидан сўнг кутубхонанинг қўлёзма фонди жуда тез сур'атлар блан ўсабошлади.

Коммунистик партия ва совет ҳукумати маориф ва маданиятга, шу жумладан кутубхоналар масаласига жуда катта э'тибор берди ва ҳозир ҳам катта э'тибор бермоқда.

1918 йилдан бошлаб Ўзбекистон ССР халқ кутубхонаси айрим қўлёзмаларнигина эмас, балки юзларча томлардан иборат ҳусусий кутубхоналарни ҳам сотиб олиш имкониятига эга бўлди.

Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорига биноан Самарқанддаги Ўзбекистон илмий-текшириш институтида, Бухородаги Ибн Сино номли кутубхонада, собиқ Хива хонлиги кутубхонасида ва бошқа жойларда бўлган нодир қўлёзмалар Давлат халқ кутубхонасининг шарқ қўлёзмалари бўлимига тўпланди.

1943 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси тузилди. Шу муносабат блан Давлат халқ кутубхонасининг шарқ қўлёзмалари бўлими ЎзССР Фанлар Академиясининг шарқ қўлёзмаларини ўрганиш институтига айлантирилиб, унга ЎзССР Фанлар Академияси асосий кутубхонасидаги қўлёзмалар фонди ҳам қўшилди.

Ана шундан кейин гражданлар қўлидаги жуда қадимий, ажойиб қўлёзмаларни сотиб олиш кенг йўлга қўйилди.

Ҳозир Институт қўлёзма бойлиги жиҳатидан жаҳонда биринчи ўринлардан бирини эгаллайди. Унинг қўлёзма фондида 80—90 минг номли асарни ўз ичига олган 13000 томдан кўпроқ китоб бор.

Октябрь революциясигача маблағ ва кадрлар етишмагани учун қўлёзмаларни ўрганиш ва уларни баён қилиб ёзиш ишлари олиб борилмас эди.

Қўлёзмаларни планли тарзда чуқур ўрганиш иши революциядан кейингина йўлга қўйилди. Қўлёзмаларни ўрганиш жараёнида шу вақтгача ма'лум бўлмаган шарқ авторларининг ажойиб асарлари тапилди. Институт қўлёзма фонди бойликларини кенг китобхонлар оммасига ма'лум қилиш мақсадида «Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг шарқ қўлёзмалари тўплами»ни нашр этабошлади. Бу тўпламнинг биринчи томи 1952 йилда босилиб чиқди, II томи ҳам китоб магазинларида сотилабошлади.

Шу кунларда институтда жуда қизғин иш олиб борилмоқда. Институт коллективи 1953 йилдан бошлаб Ўрта Осиёнинг улуғ олими Абу Али ибн Синонинг «Алқонун» асарини рус ва ўзбек тилларига таржима қилабошлади. Олимнинг бу асари жуда катта илмий аҳамиятга эга бўлгани учун лотин тилига таржима қилинган ва XVIII асргача ғарб ва шарқдаги олий медицина ўқув юртларида бирдан-бир қўлланма ҳисобланган.

«Алқонун»нинг «Куллиёт» (медицина илмининг умумий назарий масалалари) номли I томи ҳозир Ўзбекистон Фанлар Академиясининг босмахонасида нашр этилмоқда. Бу китоб яқин кунлар ичида республикамиз ва бутун Совет Иттифоқидаги китоб магазинларида сотилабошлайди. Асарнинг II томи ҳам нашрга тайёрланмоқда. «Алқонун»нинг биринчи томини институтнинг илмий ходимларидан М. Салье, У, Каримов, Ю. Заводовский, С. Мирзаев, А. Расулов ўртоқлар рус тилига таржима қилдилар, институт старший илмий ходими А. Арендс, СССР Медицина Фанлар Академиясининг ҳақиқий а'зоси В. Терновский, Ўзбекистон Фанлар Академиясининг корреспондент-а'зоси, медицина фанлари доктори А. Исмоиловлар таҳрир қилдилар. Булардан ташқари редакция коллегиясига йирик медицина арбоблари ва шарқшунослар жалб қилинди.

Шарқшунослик институти коллективи XI асрда Хоразмда яшаган машҳур олим Албирунийнинг «Ал Осорил боқия» («Ўтган замонлардан қолган ёдгорликлар») асарини ҳам таржима қилди.

Институтда четэл шарқ мамлакатларининг янги тарихи бўлими ҳам бор. Бу бўлим кейинги вақтларда четэл шарқ мамлакатлари тарихига оид кўпгина ишлар қилди. Институт ходимларининг икки томдан иборат мақолалари тўплами, пантуркизмни фош қилишга бағишланган брошюра нашр этилди. Ҳозир айрим четэл шарқ мамлакатлари тўғрисида монографик асарлар нашрга тайёрланмоқда. Бўлим ходимлари Ўзбекистон ССР нинг 30 йиллик юбилейини яна икки монографик асар ва бир мақолалар тўплами нашр этиш блан кутиб олмоқчилар.

Институт бу муваффақиятларга осонликча эришгани йўқ. Институт янги ташкил бўлганида ўзи учун тўғри йўл топаолмаган, майда-чуйда ишлар блан шуғулланиб, йирик проблематик масалаларни э'тибордан четда қолдирган эди. «Правда» газетаси 1951 йил август ойида институтни турмушдан ажралиб қолгани учун қаттиқ танқид қилди. Шундан сўнг институт ўз ишини қайтадан ташкил қилди, ҳозирги замон актуал темаларига катта э'тибор берабошлади, ёш кадрлар блан ишлашни яхшилади.

Институтда 1952 йилгача биронта ҳам аспирант диссертация ёқлайолмаган эди. Аспирантлар ишига яқиндан ёрдам бериш натижасида 1953—1954 йилда 8 киши фан кандидати номини олиш учун диссертация ёқлади. Аспирантларга профессор А. А. Семенов айниқса яхши раҳбарлик қилди. Унинг шогирди У. Каримов институт қўлёзмалари орасидан Ўрта Шарқ альхимиги Розийнинг шу вақтгача ма'лум бўлмаган «Сиррул асрор» номли асарини топиб, бу китоб устида жиддий илмий-текшириш ишлари олиб борди. Ўртоқ Каримовнинг ёзган илмий ишига Совет Иттифоқининг машҳур шарқшуносларидан И. Крачковский, Е. Бертельс ва И. Петрушевскийлар жуда юқори баҳо бердилар. Ёш олим Каримов бу асарни арабчадан рус тилига таржима қилди. Бу — рус тилига тўла таржима қилинган биринчи альхимик асардир. Асар рус тилида нашр этиш учун босмахонага топширилди.

А. Семеновнинг шогирдларидан яна бири И. Ражабов ҳам қизиқ тема устида иш олиб бормоқда. Унинг илмий иши ўзбек халқи музика маданиятининг тарихига оиддир. Ражабов ўз диссертациясини ёзиб тамомлади. Яқин кунларда у ҳам фан кандидати номини олади.

Четэл Шарқ мамлакатлари тарихи бўлимида ҳам қобилиятли ёшлар сони борган сари кўпаймоқда. Бу бўлимда ишловчи ёш олимлардан С. Ибрагимова ва Ў. Рустамовлар Ҳиндистоннинг ҳозирги аҳволига ва тарихига оид темаларда диссертация ёқлаганлар. Улар институтнинг жамоат ишларига актив қатнашиш блан бирга актуал темаларда ёзилган мақолалар блан матбуотда ҳам тез-тез чиқиб турадилар.

Шарқшунослик институтида 1949 йилда лаборатория ташкил этилди. Бу лаборатория ноёб қўлёзмаларни рестоврация қилади ва улардан фотокопиялар олади. Тошкентдан бошқа жойдаги илмий муассасаларга институтда сақланаётган нодир қўлёзма зарур бўлиб қолса, бу қўлёзма китобнинг фотокопияси олинади ва дарҳол почта орқали юборилади. Лаборатория хизматидан СССР Фанлар Академияси, Тожикистон ССР Фанлар Академияси, САГУ ва бошқа илмий муассасаларнинг илмий ходимлари ва аспирантлари кенг фойдаланмоқдалар.

Институт ишидаги асосий камчилик шундан иборатки, у ҳозир институтда тўпланган бойликларни кенг халқ оммаси ўртасида оммалаштирмаётир. Институтда қўлёзмаларни ўрганиш ва баён қилиб ёзиш ишлари бутунлай тўхтатиб қўйилган. Бунга кадрлар етишмаслигини сабаб қилиб кўрсатадилар.

Институт бюджетида нодир қўлёзма асарларни сотиб олиш учун жуда катта маблағ бор. Аммо бу маблағ фойдаланилмай қолиб кетмоқда. Институт раҳбарлари аҳоли қўлидаги ноёб китобларни сотиб олишни ташкил қилиш юзасидан ҳечқандай тадбир кўрмаётирлар. Қимматли қўлёзмаларнинг қўлдан-қўлга ўтиб йўқолиб кетмаслиги учун дарҳол амалий чоралар кўриш керак.

Институтда тўпланган жуда кўп қўлёзма асарлар ёмон бинода сақланмоқда. Китоблар сақланаётган бинода вентиляция йўқ, деворларни заҳ босиб кетган. Бу, китоблар ҳолатига ёмон та'сир қилмоқда. Ўзбекистон Фанлар Академиясининг президиумида институтни бошқа бинога кўчириш ҳақида кўп гап бўлиб ўтди. Аммо бу гап гаплигича қолиб келмоқда.

Институтни яхши бино блан та'минлаб, нодир асарларни сақлаб қолиш учун дарҳол амалий тадбирлар белгиланиши керак.

И. ФОЗИЛОВ.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1954/55 йил мавсумининг очилиши — 21/VIII да **Бўрон.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (Ҳамза номли театрнинг ёзги биноси)— 20/VIII да **Офтобхон,** 21/VIII да **Муқимий.**

Тез кунда — **Фарҳод ва Ширин.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» (кеч соат 9 гача), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз), «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — янги венгер бадиий фильми **Қаҳрамоннинг қайлиғи.**

«РОДИНА» — кундуз **Порлоқ йўл,** кечқурун **Аршин мололон.**

НАВОИЙ номли — кеч соат 10 гача **Порлоқ йўл,** кеч соат 10 да **Икки бойга бир қарол.**

«ИСКРА» — кеч соат 9 дан **Кето ва Котэ,** 3-нчи залда кундуз соат 4-20 минутда **Бузилмас дўстлик учун.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб **Ойга учиш,** кеч соат 10 да **Разведкачининг жасорати.**

«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» — кеч соат 10 гача **Порлоқ йўл,** кеч соат 10 да **Бўйиндаги Анна.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кечқурун **Ғалати никоҳ.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ХИВА», «УДАРНИК», ТЕЛЬМАН номли, КИРОВ номли — **Қаҳрамоннинг қайлиғи.**

«9-НЧИ МАЙ» — **Партизаннинг болалари.**

ПУШКИН номли — **Қувноқ юлдузлар.**

ИЛМИЙ-ОММАБОП ФИЛЬМЛАР КИНОТЕАТРИ — кундуз **Ёш гвардия** (2-нчи серия), кечқурун **Ҳаётнинг бошланиши.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ Тошкент. «Правда Востока» кўчаси, № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136, Пропаганда бўлими — 157. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132 Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими — 38142

Р 08023. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1418.